

„Arra kérem olvasóinkat, hogy kulcsolják össze kezüket, s a nyitott *Evangelikus Élet* felett mondják el ezt az ezerhatszáz éve hangzó imádságot, belekapcsolódva az Istennel beszélgetők és a biznyságtévők fellegébe.”

A nagy könyörgés ► 2. oldal

„Ő képviselte azt a szemléletet, amelyet a mai időben a bulvárlapok készítői, akik azt gondolják, hogy mindent nyilvánosságra kell hozni, ami megtörténik, vagy úgy látszik, hogy megtörtént. Nőé két másik fia nem osztotta testvérük nézetét...”

Egy áthelyezés viharai ► 3. oldal

„Sántha György hívó ember volt, Krisztushoz tért ember. Istenes versei a hit szemével látó ember valóságai. Bennük arról vall, hogy mit jelent a 20. század második felében elindulni a hit útján, feléle, Istenre nézni a mindennapokban.”

Az aranyhomok poétája ► 7. oldal

Kölcsönkenyér visszajár ► 2. oldal

A mandátumok napja ► 3. oldal

Bokodi pástortorté ► 5. oldal

Bachománia Cegléden ► 7. oldal

Lepelkérdések ► 13. oldal

Politikai/etikai prédikáció? ► 13. oldal

Valahol a szivárvány alatt

Országos evangélicáció – 2014

► **Istennel szövetségben volt a mottója az október 11-én, szombaton immáron huszadik alkalommal megrendezett országos evangélicációnak, melynek a hagyományokhoz híven a budapesti Deák téri evangélikus templom adott otthont. A hitmélítő programokat kínáló eseményt szokás szerint az Evangélikus Missziói Központ szervezte, száznál több önkéntes segítségével. A rendezvény két évtizeddel ezelőtti „megálmodója”, Gáncs Péter elnök-püspök javaslatára az ószövetségi Nőé alakját felidézve invitálták az egybegyűlteket Isten „bárájába”, ahol egy napra felekezettől függetlenül lehettek együtt a fővárosi és vidéki közösségek tagjai.**

Bár eső nem esett, sokan betértek a templom formájú, mindenki számára nyitott „bárába”, hogy Nőé nemzetiségéhez hasonlóan élhessék át az Isten és ember között kötött szövetség összetartó erejét.

A Korál-sziget együttes vezető énekei után a nap moderátora, Szeverényi János országos missziói lelkész irányította rá a figyelmet azokra az „özönvíz után” is elhatalmasodó romboló realitásokra, amelyekről nap mint nap értesülhe-

tünk; beleértve a számunkra távolinak tűnő iraki keresztényülözést vagy a nagyon is közeli ukrajnai háborús helyzetet. Az utóbbi fegyveres konfliktus óhatatlanul érinti a térség magyarlakta vidékeit (többek között a kötelező katonai szolgálat révén), ezért az evangélicációs nap ofertóriumát kárpátaljai közösségek és családok részére ajánlották fel.

Szemerei János misszióért felelős püspök a jó hír továbbadásának fontosságát hangsúlyozva köszöntötte a 103.

zsoltár szavaival a résztvevőket: „...az Úr szeretete mindörökké az istenfélőkkel van, és igazsága még az unokáikkal is; azokkal akik megtartják szövetségét, és arra törekednek, hogy teljesítsék rendelkezéseit.” (Zsolt 103,17–18)

Ezután a kiskőrösi evangélikus óvodások és iskolások közreműködésével, illetve Farkasné Gombár Ildikó és Fodor-né Faragó Krisztina pedagógusok vezetésével hangzott el a *Nőé bárája* című gyermekkantáta. A keretjátékkal és biblikus átvezetésekkel kiegészített, kamarazenekarral kísért kis kórusmű egyfajta gyermeki rácsodálkozással idézte fel a *Teremtés könyvének* vízözönről szóló történetét, megszólaltatva nemcsak Nőét, hanem a mellette végig kitarító családját, az öt bolondnak kikiáltó tömeget, sőt még a bárába igyekvő állatseregletet is. (A mű zenéjét és szövegét német házaspár – Dagmar és Klaus Heizmann – jegyzi.)

► Folytatás a 8–9. oldalon

Nem hallgathatunk!

Nemzetközi imanap az üldözött keresztényekért – 2014. november 9.

Világszerte több mint százmillió keresztény szembesül naponta az üldözés valamilyen formájával azért, mert Jézus Krisztust élete Urának és Megváltójának vallja. Ez így volt nemcsak a kereszténység hajnalán, de sokszor a történelem folyamán, így a múlt században is.

Napjainkban az internet térhódításával, de többször már a fősodratú médián keresztül is elérnek bennünket a hívők szenvedéséről szóló hírek, melyek világossá és nyilvánvalóvá teszik, mennyire indokolt, fontos és sürgős, hogy imádságban és minden lehetséges módon üldözött testvéreink mellé álljunk.

Az elmúlt évben több ezer iraki és szír keresztény kényszerült elhagyni otthonát a radikális iszlamisták által elkövetett támadások miatt. Mára – az Iszlám Kalifátus kikiáltását követően – ezeken a területen ezreket, tízezreket kényszerítettek, öltöket meg, vagy vetettek rabszolgasorba, és milliónyian váltak földönfutóvá csak pusztán életüket, családjukat mentve. Ugyanígy Nigériában is keresztények sokaságát ölik meg és üldözik el hitükért. A világ számos országából érkeznek híradások arról, hogy hatalmi szervek vagy erőfölényben lévő radikális vallási csoportok támadásokat intéznek Krisztus követői ellen.

Az Evangélikumi Világszövetség (WEA) évről évre nemzetközi imanapot hirdet az üldözött egyházért, amely lehetőséget biztosít számunkra is arra, hogy csatlakozhassunk a keresztények azon millióihoz, akik – szerte a világon – e napon is együtt, egységben imádkoznak az üldözöttekért.

Ehhez a felhíváshoz csatlakozva a Magyar Evangélikumi Szövetség (Aliansz) és a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa (MEÖT) nevében arra hívjuk keresztény egyházainkat, hogy álljunk ki üldözött testvéreinkért, imádkozunk értük, és segítsük őket minden lehetséges módon.

Ennek megfelelően bátorítunk minden lelképásztort, előljárót és gyülekezeti tagot, hogy november 9-én, vasárnap az istentiszteletek keretében, illetve külön alkalmakon egyesüljünk az üldözött egyházért való, Lélek általi imádságban, jöjjünk együtt az Úr elé, beteljesítve az ígét: „...ha szenved az egyik tag, veled együtt szenved valamennyi, ha dicsőségben részesül az egyik tag, veled együtt örül valamennyi. Ti pedig Krisztus teste vagytok, és egyenként annak tagjai.” (1Kor 12,26–27)

A Magyar Evangélikumi Szövetség (Aliansz) és a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa (MEÖT) vezetősége nevében, testvéri szeretettel és áldáskívánással:

■ SZEVEÉNYI JÁNOS,
az Aliansz elnöke

■ STEINBACH JÓZSEF,
a MEÖT elnöke

KAROLY GYÖRGY TAMÁS FELVÉTELE

Oratio oecumenica

Szerető mennyei Atyánk! Köszönjük neked a hit ajándékát, amely által teljes bizalommal állhatunk meg előtted. Köszönjük, hogy te magad teszel meg mindent ezért az ajándékért. Ha veszt fényből, erejéből, te táplálsz. Ha kétség támadja, te újítod meg bennünk. Ha az élet terhei elfedik, te éleszed új-ja. Hit és hitelenség határán járva könyörgünk most is hozzád.

Kérünk téged az önmagában és a teremtményekben bízó emberiségért. Te gátold meg az emberi nagyraagyás, a magabiztosság, az önzés pusztító erejét. Te adj új és új lehetőséget arra, hogy mind többen vegyék észre a világ kín- csei mögött az azokat nyújtó kezdetet. Figyelmeztess bennünket arra, hogy mindenünket ajándékba kaptunk tőled azért, hogy az ajándékozó és az egymás iránti szeretettel éljünk velük. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

Könyörgünk azokért, akik életük terhei miatt nem tudnak rád mint szerető Atyjukra tekinteni. Könyörgünk azokért, akik megkeseredtek, akik az emberi bűn pusztítását rajtad kérik számon. Segíts a hitelenség és kétség mélyében. Üresítsd meg azok lelkét, akikben reménytelen fájdalom, magabiztosság vagy harag uralkodik. Könyörgünk azokért is, akik életük terhei alatt is hozzád kiáltanak. Ne engedj senkit erején felül kísérteni. Kérünk, te adj erőt, hogy a hozzád kiáltók türelemmel és bizalommal tudják megtalálni a szabadulás útját, amelyet elkészítettél számukra. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg...*

Könyörgünk egyházadért. Te újítsd meg a hitben, a szeretetben és a reménységben. Ne engedd, hogy emberi kezeink eltakarják benne azt, amire te elhívtad. Add meg egyházadnak, hogy étellel telvé, hozzád vezetővé, sóvá és világossággá legyen mindenütt, ahol te összegyűjtötted és igéd hirdetőjévé tetted. Kérünk, tanítsd egyházadat és minden szolgálattal megbízott testvérünket a hozzád való hűség, az érthető beszédre, a másik ember terhet hordozó szeretetre. Kérünk, bocsásd meg kegyelmesen egyházad bűneit, és ne engedd, hogy hamis tisztaságtudatból takargassa azokat, de azt se, hogy a múltban vagy a jelenben elkövetett bűneinek foglyává váljon. Mutasd meg újra és újra, hogy egyházadat azért hívod el, hogy benne új élet támadjon igéd és szentségeid által. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg...*

Könyörgünk saját gyülekezetünkért. Add, hogy közöttünk minden szó, minden tett, minden alkalom hozzád vigyen közelebb. Add, hogy mindnyájan, akik részt vállalnak gyülekezetünk életében, átérrezzék, hogy a legkisebb dologgal is neked szolgálnak. Kérünk, add, hogy meg tudjuk becsülni mindenki a gyülekezetünkért végzett munkát, szolgálatot. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg...*

Könyörgünk magunkért. Te látod, ha megkopott hitünk, vagy ha már túl természetesnek vesszük, hogy szerető Atyánknak szólíthatunk. Kérünk, ajándékozz meg újra és újra a hit eleve- ségével. Te látod, ha kétségeink támadnak, és erőtlenségeink erőt vesznek rajtunk. Te biztass újra és újra igéd- del: erőd az erőtlenség által ér célhoz – a mi életünkben és üdvösségünkben is. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg...*

Köszönjük, Atyánk, hogy teljes bizalommal mondhattuk el neked kéréseinket. Hallgass meg bennünket Jézus Krisztus, a mi Urunk által. Ámen.

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN 18. VASÁRNAP – KOL 3,17-4,1

Kölcsönkenyér visszajár

Nincs igazság a földön! Ha lenne Isten, ezt nem engedhetné meg! Igazságtalan az Isten, hogy az ártatlano- kat szenvedni hagyja, a gonoszokat nem bünteti meg! Én nem ezt érdem- lem! Gyakran hallunk ilyen kijelen- téseket magukat hívőnek valló embe- rek szájából is.

Pál mégsem vonja kétségbe, sőt határozottan állítja: „*Aki pedig igaz- ságtalanul cselekszik, azt kapja vissza, amit tett, mert nincsen személyválogatás.*” Pont úgy, ahogy a közmondás tartja: Kölcsönkenyér visszajár! Mert van isteni igazságszolgálat. Fenyegetés ez? Vagy inkább vigasztalás? Kinek ez, kinek az.

Pál úgy gondolja, hogy a hatalmon levőknek inkább fenyegetés, de mindenestre figyelmeztetés: „*Ti, urak, adjátok meg szolgáitoknak azt, ami igaz- ságos és méltányos, hiszen tudjátok, hogy nektek is van Uratok a mennyben.*”

Jaj annak a hatalomnak – legyen az egyházi, világi, munkahelyi vagy családon belüli –, amely Isten törvé- nyét lábbal tiporva, erejét fitogtatva ér- vényesíti a maga akaratát. Mert az Isten törvényéből – miként Jézus mon- dja – jottányi sem veszhet el.

Mit mondjunk erre? Pál egy pil- lanatra megfellebbezett tanítása alap- pilléréről, a hit által, kegyelemből, a törvény cselekedetei nélkül való megigazulásról? Szó sincs róla! El- lenkezőleg! Épp a viszonzás törvé- nye teszi fenyegetően sürgetővé a hitből való igazság elnyerését! Mert azt fogod visszakapni, amit mások- kal tettél! Talán már itt, a földön is, emberektől, de végül a mindenek Bír- rájától, Istentől, azon a napon, ami- kor igazságot tesz.

Mert el fog jönni az igazságtétel napja! Nem késik, bár Isten türelmes. Irgalmas szeretettel még azt is vállal- ja, hogy türelméért az Isten dolgain tá- jákozódnak nem tudó emberek igazságtalansággal vádolják. De türelme nem végtelen. Legalábbis az idő dimenzi- ójában nem az. Mert mélységében tü- relme is olyan végtelen nagy, mint sze- retete. De a türelmi idő halála óráján mindenki számára lejár. Egy napon pedig lejár a világ számára is.

Pál éppen ezért írja a *Római levél- ben*: „*Vagy megveted jóságának, elné- zésének és türelmének gazdagságát, és nem veszed tudomásul, hogy téged Isten jósága megtérésre ösztönöz?*” (Róm 2,4) Mert Pál felfogása szerint Krisztus azért halt meg, hogy a bűnösnek türelmi időt nyerjen, és keresztje alatt egyben lehetőséget is biztosítson a megtérésre. De ezzel a lehetőséggel élni és nem visszaélni kell! Élni pedig csak a hit képes vele. Ezért van egye- dül hit által a megigazulás, a törvény cselekedeteitől függetlenül.

De hogyan kell élnie a hitnek a Krisztus halála árán nyert türelmi idővel? Mindenekelőtt azt kell felis- mernie, hogy Krisztust az ő bűnei szögezték a keresztre. Mert azokat, akik a megfeszítést fizikailag véghez- vitték, ugyanazok a bűnök hajtották és ösztönözték, amelyeket a Krisztus keresztjére hittel néző ember a ma- ga szívében kénytelen fölsimerni.

Ezért aki valóban hittel néz a Krisztus keresztjére – legyen bár egyházi vagy világi hatalom gyakor- lója, legyen munkahelyi vezető vagy házastárs és szülő –, rögtön leesik a magas lóról, amelyen addig ült, és mi- ként Pál a damaszkuszi úton, lélek-

ben megszégyenülve, arcra borulva hever Krisztus lába előtt. Miután így megigazult, azaz helyére került Isten előtt az önértékelése, önkéntelenül elkezd irgalmasan bánni azokkal, akikkel szemben addig csak a vélt vagy valós hatalmát tudta fitogtatni. Így viszont a viszonzás napján maga is számíthat rá, hogy Isten az irgalom mértékével fog mérni neki.

Luther a hamis sáfár példázatáról (Lk 16,1–9) szóló prédikációjában ezt mondja: „Így hangzik a fősvény- ség elleni prédikáció, hogy aki keresztény akar lenni, ne csak a markát tart- sa, ne mindig csak kapni akarjon, és ne is csak azért nyújtsa ki a kezét, hogy másoktól elvegyen, miközben maga csak nagy nehezen csöppent- csurrant egy-egy fillért a rászorulóknak. Hanem ahányszor csak alkalma nyílik, szívesen, készséggel és bőke- zűen adjon a szűkölködőknek, és segítsen rajtuk. Ezt nevezik valódi is- tentiszteletnek, amit Isten végül meg is fog jutalmazni.” Majd így fejezi be:

„Amikor tehát Krisztus ezt mon- dja: »szerezetek magatoknak barátok- kat a hamis mammonnal, hogy ami- kor elfogy, befogadjanak titeket az örök hajlékokba«, akkor semmi többet nem kíván tőlünk, mint hogy le- gyünk a tanítványai, és tegyünk jót mindenkivel. Majd megígéri, hogy Isten az örök életben viszonzásban részesít a jó cselekedeteinkért.

De mit is mond Pál? Ahhoz, hogy egy cselekedet jó legyen, hitből kell fakadnia. Krisztus pedig ezt mon- dja: a hit az, ami által bűnbocsánatot nyerünk, hogy beléphessünk az örök életbe. Ezek a kijelentések igazak, és nem hazudnak. Ezek mindegyikét

A VASÁRNAP IGÉJE

hittel kell elfogadnod. Az pedig, hogy a Krisztusban való hit által nyerünk bűnbocsánatot és örök életet, úgy egyeztethető össze a mai evangélium tanításával, hogy Isten tetszését csak a hitből adott al- mizsnánk és a hitből fakadó egyéb jó cselekedeteink nyerhetik el. Ezekért az örök életben gazdag és bőséges viszonzásban részesít, és megjutalmaz értük.

Ezért ha ebben az életben mégoly keserves is számunkra Isten szolgálata és a jó cselekvés, annál inkább készségesnek és buzgóknak kell lennünk, azzal a reménységgel, amely a mennyben van fenntartva számunkra, miként Pál mondja Kol 1,5-ben. (»Hálát adunk azért a reménységért is, amely készen van számotokra a mennyekben, amelyről már előbb hallottatok az igazság beszédéből, az evangéliumból.«)

Ez tehát a helyes és valódi érteleme a mai evangéliumnak, és ez az egye- dül helyes és megalapozott felelet a jó cselekedetek kérdésére. Isten legyen hozzánk kegyelmes az ő Fiának, Jézus Krisztusnak közbenjárása által, és Szentlelkével szítsa föl szívünkben a bizalmat, hogy a ma hallott figyel- metetés és szép ígélet gyümölcsöt teremjen bennünk, hogy hátralevő életünket megjobbítsuk, és végül el- nyerjük az üdvösséget. Ámen.”

■ VÉGHELYI ANTAL

A nagy könyörgés

► **Amikor a tanítványok Jézust kérték, hogy tanítsa őket imádkozni, Jézus egyszerre adott mintát és használható szöveget. Az a jézusi válasz, hogy „ti azért így imádkozzatok”, egyszerre utalhat arra, hogy imádkozzatok ezekkel a szavakkal, vagy arra, hogy imádkozzatok hasonló módon – valahogy így, ilyen lelkülettel, ilyen témákkal, ilyen pozícióból. Később az egyház évszázadok során – leszűrve az imádságos élet tapasztalatait, gazdagítva az istentiszteleti életét éppen úgy, mint az egyéni hitéletet – számos ilyen mintaimádságot készített. Aki ezeket megtanulta, az értékes, jól használható imádsággal gazdago- dott, de a saját spontán módon megfogalmazott könyörgéseinek is jó háttérrel adott.**

Egy ilyen – a keleti kereszténységben született s azután világszerte elterjedt – imádság egyetlen mondatáról olvashattunk rovatunk legutóbbi írásában: az időjárás és az imádság kapcsolatáról.

Most pedig arra kérem olvasóin- kat, hogy kulcsolják össze kezüket, s a nyitott *Evangelikus Élet* felett mondják el ezt az ezerhatszáz éve hangzó imádságot, belekapcsolódva az Istennel beszélgetők és a bizony- ságtévők fellegébe. Lassan, a szava- kat, kifejezéseket, témákat végig- gondolva mondjuk hangosan, a mon- datok közt szünetet tartva. (Ha csak átfutjuk a szemünkkel, akkor nem jutunk el titkáknak mélyére.)

„Áldott az Atya és Fiú és Szentlé- leknek országa most és mindenkor és örökkön-örökké! / Ámen. / Békességben könyörgünk az Úrhoz! / Uram, irgalmazz! / A mennyei békéért és lel- künk üdvösségéért könyörgünk az Úrhoz! / Uram, irgalmazz! / Az egész világ békességéért, Isten szentegyhá- zainak jólétéért és mindnyájunk egyesítéséért könyörgünk az Úrhoz! / Uram, irgalmazz! / Ezen szent haj- lékéért s mindazokért, kik ide hittel,

most és mindenkor és örökkön- örökké. / Ámen.”

Az imádságból egyetlen mondatot hagytam ki, azt, amely a lutheri teo- lógia alapján számunkra nemcsak hogy idegen, de elfogadhatatlan – Mária mindenkor szeplőtlen és szűz voltáról –, hiszen a Szentírás, mint számunkra egyedül mértékadó („so- la Scriptura”), erről nem tesz említést.

Természetesen – érezhetjük a szö- veg visszatérő fordulatából – eredeti- leg párbeszédés imádság volt.

Mindig új téma, mindig ugyanaz a kérés. Mert ebben a kérdésben benne van minden... Nem véletlenül ez volt a kérése a vak Bartimeusnak, a vér folyásos asszonynak, a tíz leprás- nak és sokaknak másoknak az *Újszö- vetség* tanúsága szerint. Emberek, akik fizikai vagy lelki nyomorúságuk- ban Jézussal találkoztak, így szólították meg: „Jézus, Dávid fia, könyörülj rajtam, irgalmazz nekem!” Ezeket a bibliai mondatokat vette át az egy- ház az istentiszteleti szövegei közé, így vált elterjedté s a mai napig is használatban levő fordulatá a kyrie, azaz az „Uram, irgalmazz!”. Lehet hát ezt az imádságot úgy használni, hogy egymagam olvasom, mondom, imádkozom, és lehet úgy is, hogy a közösségben egy előimádkozó mondja az egyes mondatokat, s együtt folytatjuk az egyes mondatok- kat az ősi kéréssel.

A kereszténység első négy évszá- zadának gyakorlata alapján fogal- mazta meg az antiókhiai *Aranyszájú Szent János* az úgynevezett „isteni li- turgiában”, majd az egyház tizenhat évszázadon keresztül csiszolta, érle- lte ezt az imádságot. Az, hogy a ke- reszténység a 21. században is hasz-

RÉGI-ÚJ LITURGIKUS SAROK

nálja, azt igazolja, hogy igazi, mara- dandó imádságkincsről van szó, ame- lyet nekünk is érdemes használni.

Mi a titka Aranyszájú imádságá- nak? Elsősorban az, hogy a lényegre tör. Nincs semmi sallang, nincs fölös- leges mondat. Azt mondja el, ami az élethez, a mindennapihoz és az örök- höz tartozik. Azt mondja el, amit minden imádkozónak valami módon meg kell fogalmaznia. Azt mondja el, ami minden korban érvényes és aktuális az Isten és ember kapcsolatá- ban. Azt, hogy rászorulunk Isten segítségére, aki gazdagon megaján- dékoz minket, és védi, óvja, hordozza a hozzá bizalommal fordulókat. Talán ezért érezzük több mint más- fél évezredes használat után olyan frissnek és időszerűnek.

Fontos, hogy ebben az imádságban nincs semmi önzés. Ez pedig nagy kí- sértése a mindenkori keresztény- ségnek. Krisztusi küldetésünk, hogy másokért élünk; ha ez így van, akkor elsősorban másokért imádkozunk. Ez imádság témái is felállítanak egyfajta rangsort. Mi az, ami fontos, s mi az, ami kevésbé lényeges? Erre az összeszedett, koncentrált imádsá- ra tanít mindnyájunkat Khrüszosz- tomosz (= Aranyszájú) imádsága. S hogy milyen fontos az összeszedet- tőség az imádságban – arról majd jö- vő heti számunkban olvashatunk.

■ DR. HAFENSCHER KÁROLY

A mandátumok napja

Hivatalába iktatták a Blatniczky lelkész házaspárt Pilisen

► Szemmel láthatóan nem hozta lázba a Pest megyei kisvárost az önkormányzati választás napja, a Pilisi Evangélikus Egyházközséget viszont új lelkészeik megválasztása, illetve a beiktatási ünnepség tartotta izgalomban október 12-én. *Blatniczky János Dánielt és Blatniczkyné Hammersberg Ganczstuckh Júliát a Dél-Pest Megyei Evangélikus Egyházmegye esperese, Győri Péter Benjámint iktatta be a parókusi szolgálatba.*

Hatezer aktív hívővel az ország ötödik legnagyobb evangélikus gyülekezete a pilisi. A közösség – a temérdek ellátandó feladat tudatában – biztosra ment: ismét két emberre bízta a nyáj pásztorolását.

A lelkész házaspár beiktatásakor Győri Péter Benjámint esperes sem egy ígét, hanem „igepárt” hirdetett. ApCsel 21,5 és Jel 3,8 alapján mondott prédikációjában az idézett tengerpartot a lelkészek előtt álló feladatokra, a tengeri nehézségre vonatkozta.

A parókusi hivatalban ugyanakkor nemcsak a gyülekezet hagyományaira, hanem a családi lelkészörökségre is támaszkodhatnak az új pásztorok. Isten nem csupán jóváhagyóként, hanem aktív közreműködőként adja áldását a szolgálatra, hogy az imádság után a tettek következzenek.

Az *Izsóp* ifjúsági zenekar énekes szolgálata után *Blatniczkyné Hammersberg Ganczstuckh Júlia* 5Móz 30,14 alapján tartott igehirdetése hangzott a pilisi templom szószékéről. A „szájban és a szívben” hordozott

A SZERZŐ FELVÉTELE

ige állíthatja helyre Isten és ember, Teremtő és teremtmény kapcsolatát, amely előfeltétele a boldogságnak és boldogulásnak. Az embernek választás adatott élet és halál, áldás és átok között – mutatott rá a lelkész.

A hitvesével közösen kijelölt ösztövényi íge mellett *Blatniczky János*

A lelkész házaspár a teológiai egyetemi évek alatt ismerkedett meg, és együtt készültek az egyházi szolgálatra. Segédlelkészi éveiket Tótkomlóson töltötték, majd Szügyön pályáztak meg az önálló lelkészi hivatalt. Ez utóbbit tizenöt évig látták el. *János* – a klasszikus lelkészi teendők mellett – főként a gyülekezet dologi ügyeit, *Júlia* pedig a gyermek- és ifjúsági munkákat intézte, négy fiúgyermek mellett.

A házaspár elhivatottságát őseik példája is erősíti: *János* evangélikus lelkészdinasztia leszármazottja, *Júlia* családfája pedig a 17. században Poroszországból elűzött evangélikus prédikátorig, *Ganztuchk Sámuelig* vezethető vissza. Különleges öröm számukra, hogy egyenrangú lelkészekként iktatták be őket, és együtt állhatnak a népes gyülekezetből érkező kihívások elé. Az elődeik által megkezdett jó irányt szeretnék folytatni, közvetítve a mennyország ajándékát, a krisztusi megváltást.

Dániel további két ígére – Kol 4,17 és Ezsd 8,21 – alapozta prédikációját. Az akadályok és köteleességek között az Isten beszédének és akaratának szolgálatát alázattal és megnyugvással kell végezni, mert Isten ígéje bizonyossággal tölti el a saját erejében kétkedő embert. Az az új út, amelyen most a pilisi gyülekezetben indulnak el, ugyanannak „a régi ígének” az útja. Ez Isten jóságának útja, melynek győznie kell minden emberi szándékban és cselekedetben. A lelkész az alázat és a bizonyosság fontosságát hangsúlyozta, hogy Krisztus útjára térjünk, és azon maradjunk meg.

Az istentiszteletet követő ünnepi közgyűlésen a pilisi gyülekezet felügyelője, *Pintér Miklós* felidézte az első találkozás élményét, hiszen régi barátokként, örömmel fogadták a lelkész házaspárt. A felügyelő az egymás elfogadásából áradó szeretet ápolását kérte és ígérte a gyülekezeti szolgálatban.

Az ünnepi köszöntők sorát a Dél-Pest Megyei Egyházmegye felügyelője, *Bak Péter* folytatta, majd *Krámer György*, a gyülekezet előző lelkésze, egyháziunk országos irodájának igazgatója biztatta őszinte szeretetre és munkatársi együttműködésre a közösséget és új lelkipásztorait.

Az egyházközség lelki vezetését több mint negyven évig ellátó *D. Kevéházi László* nyugalmazott esperes életre szóló élményként írta le a pilisi szolgálatot. Az eklézsia jó ökumenikus kapcsolatát bizonyította a református lelkész, *Morva Ákos*, a baptista lelkipásztor, *Szilágyi Béla* és a római katolikus gyülekezet elnöke, *Víz György* üdvözlő köszöntése. Végül a szülői egyházközség és filiái nevében *Török János* felügyelő búcsúzott a lelkész házaspártól, majd *Pintér Miklós* tolmácsolta *Gáncs Péter* elnök-püspök és *Fabiny Tamás* püspök áldását és jókívánságait.

Az ünnepi istentiszteletet szeretvendégség követte a gyülekezeti teremben.

■ WALKÓ ÁDÁM

Lelkésziktatás Gyulán

► A gyulai evangélikus gyülekezet megválasztott új parókusi lelkészét, *Balázs Viktóriát* október 11-én, szombaton iktatták hivatalába. A zsúfolásig megtelt templomban a gyulaiak mellett szép számmal voltak jelen a debreceni evangélikus hívek is, akik korábbi lelkészüik tiszteletére érkeztek a Fehér-Körös partjára. Az ünnepi alkalmon tiszteletet tette több mint két tucat lelkész kolléga is, beleértve a testvéregyházak képviselőit.

Az iktatást végző *Kondor Péter* keletbékési esperes Zsolt 25,4–5 alapján hirdette Isten ígétjét. Rámutatott arra, hogy Isten útjai és gondolatai mások, mint a mieink. Éppen emiatt azonban nem kell aggódnunk az előttünk álló út minden részletéért, hiszen Isten szebbet és jobbat akar adni, mint amit szívünk kínál.

Balázs Viktória ünnepi igehirdetése alapjául a 90. zsoltár 17. versét választotta. A templom tornyát ellepő galambokból indult ki. Akárhogy próbál is az ember küzdeni ellenük, hiába vannak vastüskék az épületen, a madarak erre fittyet hánynak, és rendszeresen összepiszkítják a templom környékét. Ám ha jobban belegondolunk, lehet, hogy nem is kell olyan nagyon csodálkoznunk a galambok választásán. Mert-hogy tudvaló: a galamb a béke hírnöke. És mi lehetne annál jobb választás a béke hírnökei számára, mint hogy a Béke sugárúti templom tetején leljenek hajlékra? Úgy tünik, ők megtalálták itt azt, amit kerestek.

Balázs Viktóriát 2008 nyarán szentelte lelkésszé dr. *Fabiny Tamás* püspök a miskolci evangélikus templomban. Gyakorlati évét is ott töltötte *Sándor Frigyes* mentorsága alatt. Ezt követően a debreceni gyülekezet beosztott lelkésze és egyetemi lelkész lett. 2011-ben, a parókusi vizsga sikeres letétele után a debreceniek meghívták, majd beiktatták parókusi lelkészükként. Hat év debreceni szolgálat után idén nyáron fogadta el a gyulai evangélikusok hívását, és szeptember 1-jétől szolgál a városban.

„De vajon mi a helyzet velünk? – szólította meg a lelkész a gyülekezet tagjait. – Nekünk mire van szükségünk ahhoz, hogy hajlékként tekintsünk erre a templomra? Közösségben lenni Istennel és közösségben egymással: erre kaptunk meghívást és egyben megbízást is. Ahogyan az ol-tárdíszben lévő galamb szájában is ott van az olajág, és hirdeti nemzedékek óta Isten és ember szövetségét, úgy kell nekünk is ezt a kapcsolatot itt, a mi hajlékunkban megélnünk és to-

FOTÓ: VERES KATALIN

vábadnunk a következő nemzedéknek. Maga a békesség Istene segítsen minket ebben!” – zárta szavait *Balázs Viktória*.

Az igehirdetés után újra az *Erkel Ferenc kamarakórus* szolgálata következett, majd a gyülekezet megáldásával zárult az istentisztelet. Ezt köszöntésekben bővelkedő ünnepi közgyűlés követte *Liska András* felügyelő moderálásával. A napot szeretvendégség zárta.

■ L. V.

Egy áthelyezés viharai

Minden ember életében vannak váratlan meglepetések. Ez alól még a püspöki szolgálatban állók sem kivételek. Nem várt viharokat hozott egy olyan döntésem, amelynek során kifejezetten körültekintően igyekeztem eljárni, figyelemmel lenni az érintett munkatársra, családjára és persze a gyülekezetekre is. Egy tehetséges fiatal gyülekezeti munkatársat egy somogyi gyülekezetből egy Veszprém megyei gyülekezetbe helyeztem át...

A jogi helyzet teljesen tiszta volt. Kizárólagos püspöki jogkörbe tartozott az érintett, akivel ráadásul a döntésemet előre egyeztettem. Egyedül az időzítés nem volt szerencsés, mert október 1-jei határral történt az áthelyezés, bár ennek is megvolt a maga érthető oka.

Az áthelyezés híre az érintett gyülekezet templomában nagy létszámú szimpátiatüntetéshez vezetett, amelynek pedig erőteljes – és sajnos egyházellenes – médiavisszhangja lett.

Az ügy részleteiről itt és most nem szeretnék többet mondani, hiszen ezt már több helyen megtettem, most inkább az ügy kapcsán bennem felgyült kérdéseket szeretném megosztani az olvasókkal.

Az első kérdés az, hogy egyházunkban vajon tudunk-e felnőttként, felelősen beszélni egymás között arról, amiről beszélni kell, és – legalábbis a

kívülálló előtt – tapintatosan fátylat borítani arra, ami nem tartozik a külső nyilvánosságra. Ebben különösen is érdemes felfigyelni arra, amit a Biblia elején Nőé története kapcsán olvashatunk.

Amikor az özönvíz után Nőé szólót ültetett, majd bort ivott, lerészegedett, és mezítenül feküdt a sátrában. Az egyik fia meglátta ezt, kiment, és elmondta a testvéreinek. Ő képviselte azt a szemléletet, amelyet a mai időkben a bulvárlapok készítenek, akik azt gondolják, hogy mindent nyilvánosságra kell hozni, ami megtörténik, vagy úgy látszik, hogy megtörtént. Nőé két másik fia nem osztotta testvérük nézetét, hanem apjuk ruháját a vállukra terítve háttal mentek be a sátorba, és betakarták az édesapjukat (1Móz 9,20–23).

Az egymás iránti tapintatos szeretetre az *Újszövetségben* is találunk példát, például azt az apostoli intést, hogy „a szeretet sok bűnt elfedez” (1Pt 4,8)...

Ez természetesen nem azt jelenti, hogy a problémákat ne vegyük komolyan, vagy söpörjük a szőnyeg alá, vagy tegyünk úgy, mintha az egyház életében elő sem fordulnának nézeteltérések, hibák és bűnök. Az egyház emberekből áll, mégpedig kizárólag bűnös emberekből. Megváltásra szoruló bűnösökből. Akár a reformáció egyik refrénszerű gondolatát is idézhetném: „simul justus et

peccator”, azaz egyszerre igaz és bűnös a Krisztust követő ember.

Véleményem szerint egymás között kikerülhetetlen az őszinte és világos beszéd, amelynek a mikéntjére is kapunk útmutatást Isten ígéből. „*Ha vétkezik atyádfia, menj el hozzá, intsd meg négy szemközt: ha hallgat rád, megnyerted atyádfiát. Ha pedig nem hallgat rád, végy magad mellé még egy vagy két embert, hogy két vagy három tanú szava erősítsen meg minden vallomást. Ha nem hallgat rájuk, mondd meg a gyülekezetnek.*” (Mt 18,15–17)

A második kérdés, amely elgondolkoztatott, a bizalom kérdése. Az eset kapcsán a bizalmatlanságnak olyan hullámveresei támadtak, amelyek engem meglepőbentettek, és nagyon elszomorítottak.

Azon, hogy szerencsétlenül kiszivárgott ez a történet, a hiányos információkat a választási időszakban a média felkapta, és egyházellenes kampányra használta, nagyon nem csodálkoztam. Azon viszont sokkal inkább, hogy olyan fokú bizalmatlanság nyilvánult meg velem szemben, de általában az egyházi vezetőkkel és a közegyházzal szemben is – nemcsak kívülálló, de egyháztagok és még lelkészek részéről is –, ami teljesen érthetetlen számomra. Személy szerint ez azért érintett nagyon rosszul, mert

amint püspöki székfoglalómban elmondtam, szolgálatomban kiemelt hangsúlyt szeretnék fektetni a bizalom építésére. Nem értem, hogy miért feltételeznek egyesek automatikusan rosszindulatot, önző érdeket, de különösen gyülekezetellenességet az egyházvezetői döntések mögött.

Ez az eseménysor és az azt követő viharos reakciók tünetértékűek, amelyek komolyabb feldolgozást igényelnek, és mindannyiunkat önvizsgálatra készítenek. Természetesen személy szerint én is végig fogom elemezni tanácsadóim segítségével a történeteket, megpróbálom megkeresni az esetlegesen általam elkövetett hibákat. Média visszajelzéssel „kikockázva”, a folyamat minden apró részletét nagyító alatt át fogom nézni.

Mindettől függetlenül úgy gondolom, hogy a mostani eset indulati fellebbanása mögött zsigeri rossz tapasztalatok vagy mélyen gyökerező előítéletek húzódnak meg. Megoldást kell keresni ezek feltárására és kezelésére is.

A hívő embernek nem biztos, hogy mindig könnyebb vagy gondtalanabb az élete, mint a nem hívőnek, sőt. De van egy fontos kapaszkodója. Ez pedig az, hogy tudhat arról az Úrról, aki egykor tanítványával együtt utazott a hajójukban. Amikor vihar támadt, és tanítványai erejüket

ÉGTÁJOLÓ

megfeszítve és halálra váltan igyekeztek küzdeni az életben maradásért, valakinek eszébe jutott, hogy a Mester ott alszik a csónakban. Felébresztették, ő pedig ráparancsolt a tajtékzó tengerre és a viharos szélre, és azok engedelmessé váltak neki.

A néha viharokba is keveredő egyház egyetlen reménye az, hogy ő velünk van a hajóban. Arra kérem a kedves olvasókat, hogy imádságukban kérjék Urunkat, csendesítse le a bennünk és körülöttünk tomboló viharokat.

Szemerei János püspök
Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület

Krisztus örömét sugározták

Ökumenikus missziói nap Albertirsán

► Szerényen húzódik meg a reformáció hónapjának rendezvényei között az ökumenikus missziói nap, pedig évről évre visszatérő nagyszemélyes alkalom ez, melyet a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának (MEÖT) Missziói Bizottsága szervez. Minden évben más településen rendezik, tavaly Szóládán volt, ebben az évben október 12-én pedig Albertirsán tartották meg.

Dél előtt öt albertirsai és két pilisi gyülekezet fogadta a vendég igehirdetőket. Az alberti evangélikus templomban Hajdú Zoltán Levente szőládi református lelkész, az irsai evangélikus templomban Dani Eszter református lelkész,

a zsinat missziói osztályának vezetője, az irsai református templomban Gyurkó József pécsi metodista lelképásztor hirdette az igét. Az irsai baptista gyülekezetben Pintér Imre lelképásztor, a Magyar Pünkösdi Egyház alelnöke,

az irsai római katolikus templomban dr. Fischl Vilmos evangélikus lelkész, a MEÖT főtitkára, a pilisi református templomban Durkó István, a Magyarországi Baptista Egyház missziói igazgatója, a pilisi baptista imaházban Szeverényi János, a Magyarországi Evangélikus Egyház országos missziói lelkésze, az Evangéliumi Aliansz elnöke prédikált.

Mindig nagyon áldásosak ezek az istentiszteletek, amelyeken más keresztyén felekezetek igehirdetői szolgálnak. Lelki élmény ez az igehirdetőknek és az ígértetőknek egyaránt, hiszen ugyanarról a teremtő és megváltó Istentől szólhatnak, illetve hallhatnak, mint saját gyülekezetükben, de megtapasztalhatják az egyetemes egyház gazdagságát, színességét.

Ebédre Kiszel Mihály római katolikus prépost, plébános látta vendégül a missziói bizottság tagjait és a helyi lelképásztorokat, finom ebédet és szeretetteljes légkört biztosítva.

Kora délután az irsai baptista imaházban különleges egyházzenei áhítatra került sor. E sorok írója, a házigazda gyülekezet lelképásztorja, a bizottság elnöke köszöntötte az ökumenikus gyülekezetet. Ezután a város felekezeteinek énekszolgálatára következett. A baptista gyülekezet énekkarát Cibula Istvánné, az albertirsai ökumenikus gospelkórust Iker Borbála, a katolikus fiatalok énekze-

nei együttesét Oltfán Zsolt vezette. Ez utóbbi szolgáló csoport a KÖSZ nevet választotta – a betűszó feloldása Krisztus Örömét Sugározzuk Zenevel. Az Istent dicsőítő énekek között a MEÖT tagegyházainak missziói vezetői szóltak egyházaik küldetéséről és közös feladataikról.

A záró istentisztelet az alberti evangélikus templomban volt. Steinbach József református püspök, a MEÖT elnöke igehirdetésében Lk 1,1–4 alapján lelkesítően mutatott rá arra, hogy mi az, amit a keresztyének

egyenként is megtehetnek az evangélium terjedése érdekében. Fischl Vilmos MEÖT-főtitkár rövid előadásában az ökumenikus tanács munkájának sokrétűségét tárta fel a gyülekezet előtt.

A záró istentisztelet liturgiájában a missziói bizottság tagjai is részt vettek.

Az istentisztelet után szeretetvendégségen, személyes beszélgetéseken folytathatták a közösségépítést az alkalmi gyülekezet tagjai.

■ NEMESHEGYI ZOLTÁN

1517 óta frissebben

Lezajlott a reformációi emlékfutás

► Hatodik alkalommal rendezték meg múlt szombaton a reformációi emlékfutást. Mivel a korábbi években október végén az időjárás már nem nagyon kedvezett a szabadtéri programnak, ezért a szervezők – Aradi György, Grendorf Péter és Pelikán András evangélikus lelkészek – úgy döntöttek, hogy idén október 11. lenne alkalmas időpont arra, hogy a résztvevők lefussák a távot. Arra azonban nem számítottak, hogy ezen a napon rendezik meg a 29. SPAR Budapest Maratont is. A konkurencia ellenére a korábbi évek megszokott futólétszáma jött el az evangélikus alkalomra.

Ötszáz évvel ezelőtt Luther Márton nyilvánvalóan nem gondolta volna, hogy 95 tétele kifüggesztésének dátuma (1517. október 31.) valamikor egyszer futóverseny métereit és napját (is) fogja jelenteni. Ez azonban így van immár hat éve. Egy szép októberi napon a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium előtt gyülekeznek a futni vágyók, majd rövid ígemagyarázat és Novotny Zoltán sportriporter lelkesítő szavai után irány a Városliget,

Idén is állandónak mondható, mintegy negyvenfős csapat jött el. A futók megtéve a távot – teljesítményüknek megfelelően – oklevelet, ígés lapot, kitűzött vehettek át. Az alkalom a Mi-atyánk közös elmondásával és Grendorf Péter áldásával ért véget.

Pár száz méterrel arrébb pedig éppen akkor indult el sokezer nyi futó, akik a klasszikus maratoni táv lefutásával még sportosabbá tették ezt a napot a 29. SPAR Budapest Mara-

Biblikus „bemelegítés” – Grendorf Péter szolgálatával

ahol Winston Churchill szobra előtt körözve teszik meg az 1517 méteres távot. Fricska ez az egykori államférfi, aki híres volt „No sports, just whisky and cigars” (Semmi sport, csak whisky és szivar) mondásáról.

tonon. És hogy milyen kicsi a világ: a nevezők között Laczi Roland lelkészrel és családjával is összefutottunk.

Mert tudjuk: 1517 óta frissebben!
■ HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA

Izlandi vendégek az elnök-püspöknél

Gáncs Péter, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke október 10-én hivatalában fogadta a reykjavíki Árbajarkirkja templom munkatársaiból, valamint az Árbaj Egyházkerület vezetőségéből álló izlandi delegációt.

A néhány napos látogatásra érkező csoport tagjai egyháznak működéséről érdeklődtek. A delegációt Magyarország tiszteletbeli konzulja, Szklenár-Kalló Krisztina vezette, aki tizenöt éve kántorként szolgál az Árbajarkirkja gyülekezetében. A csoport szombaton érdeklődéssel vett részt a Deák téri templomban megrendezett országos evangélikáció nyitó istentiszteletén.

■ KISS TAMÁS felvétele

Híd Izland és Magyarország között

Izlanddal kapcsolatban szeretnék egy olyan élményről beszámolni, amely valószínűleg minden kedves olvasónak ismerős. Annak az élményről van szó, hogy nemzeti hovatartozásunk szív-, illetve torokszorító módon történő megtapasztalásához általában ki kell lépünk országunk határain túlra. Ha valaki bele akar borzongani a lábujja hegyétől a feje búbjáig a „mit jelent magyarnak lenni” érzésébe, az látogasson el Felvidékre, Kárpátaljára, Erdélybe...

Más hatásmechanizmussal ugyan, de legalább annyira működik ugyanez, amikor egészen távoli helyeken – amelyekhez elképzelésünk szerint semmiféle kapcsolódásunk nem lehet – valami vonatkozás üveggolyószerűen adja kezünkbe a végtelent.

Természetesen a hatás akkor lett volna katartikus, ha nem tudtam volna előre, már utazásunk előtt, hogy van kapcsolódási pont – akár hídnak, átjárónak is nevezhetjük – a magyar és az izlandi evangélikusság között. Nekem Hallgrímur Pétursson Passió-énekek című kötete Ordass Lajos fordításában, az 1974-es reykjavíki kiadásban van meg, ami már önmagában megalapozott. Ők adják, adták ki nekünk magyarul. Segítségképpen egy olyan nemzet számára, amely

nem meríthet szabadon a lelki és szellemi élet forrásaiból, és hálából azért a megbecsülésért, amellyel megítélésük szerint Ordass illette őket. Nem csupán Hallgrímur Pétursson, hanem az egész izlandi nemzetet.

Egy szó, mint száz, nemcsak tudtam erről a több ezer kilométeren átívelő hídról, de az említett kötetben a táskámban érkeztem böjt idején Izlandra, azzal a különös belső izgatottsággal, hogy a minden böjti időszakhoz hozzátartozó olvasmányomat most visszavihetem szülőföldjére, és ott merülhetek el benne.

Olyan jó Izland kapcsán nem a vulkánokról, gejzirekről, gleccserekről,

északi fényről írni. Nem mintha nem lett volna mindez lenyűgöző. De olyan jó a rengeteg és egyre több turista között azon kevesek közé tartozni, akiknek – magyar evangélikusként – az érintődéstől és érintettségtől talán még könnyű is szökik a szemébe, megpillantva a Hallgrímur-templom bejáratától balra a Passió-énekek fordításából való, állandóan ott látható, különböző nyelvről idézetek között a magyar szöveget (képiükön):
Én Istenem, Jézus által légy kegyelmes jó Atyám, hadd járassak sok áldással hű megváltóm nyomdokán.

■ NÉMETH ZOLTÁN

„Jó érzés itt Istent szolgálni zenével”

Beszélgés a svábhegyi reformátusok kántorával, György Erikával

► Egy évvel ezelőtt, 2013. október 5-én szentelte fel Budapesten a svábhegyi református templomot dr. Szabó István dunamelléki püspök. A templomszentelést követő vasárnap óta György Erika kíséri orgonán bájos önfeladtsággal a gyülekezeti éneklést a vasárnapi istentiszteleteken. Arcán őszinte mosollyal beszélt életéről, arról, hogy a zene világán keresztül rátalált Istenre, önmagára. Az Eötvös úti Protészta Felsőoktatási Szakkollégiumban beszélgettünk.

– A templomszentelés előtt járt már a svábhegyi református gyülekezet Felhő utcai templomában?

– Voltam párszor, de nem rendszeresen, mert a Kék Golyó utcai evangélikus templomba is jártam.

– Ez azt jelenti, hogy evangélikusnak keresztelték?

– Evangélikusnak ez évben, húsvét első napján kereszteltek a budahegyvidéki evangélikus templomban. Ugyanis nem vallásos közegben nőtem fel egy katolikus kis faluban, Kemencén, a Börzsöny hegységben. Édesapámat kiskorában nagyon noszogatták, menjen papnak, de az ellenkezőt érték el. Ennek ellenére én kiskoromtól jártam hittanórákra, misékre. Kértem édesapámat, hogy hűgömmel együtt megkeresztelkedjünk, aztán áldozhassunk, de ő ragaszkodott ahhoz, hogy majd felnőtt fejjel döntsünk, akarjuk-e.

– Mikor kezdett zenét tanulni?

– Második korom óta furulyáztam, zongoráztam. Ötödik osztályosként jelentkeztem az evangélikus kántorképzőbe. Hihetetlenül jól éreztem ott magam a két és fél hétben. Azóta minden évben megyek.

– Hová?

– Egyetlen evangélikus kántorképző van az országban, Fótton. Bentlakásos tanfolyamokon zajlik a képzés. Ott éreztem először úgy, hogy nemcsak a zenével kötődöm az evan-

gélikusokhoz, hanem lelkileg is. Minden egyes alkalommal egyre közelebb kerültem Istenhez, Jézushoz. Egyre inkább a sajátomnak éreztem a hitet. Nem a hely, de az az élmény adta meg a lehetőséget. A zene által.

– Voltak-e, akik segítették a Jézushoz vezető úton, akikre ma is szeretettel gondol vissza?

– Barátnőm, Csordás Julianna, velem minden évben ott találkozom. Egyébként pedig az ott szolgáló lelkészek is nagyon sokat segítettek. Mindennap kétszer tartottak áhítatot, és az a vallásos közeg valahogy mindenkit megérintett.

– Mit szoltak a szülei, környezete, hogy ötödikes kora után alapvetően megváltozott az élete?

– Elfogadón reagált rá édesapám. Kezdetben nehezebben, mivel ő más közegben nevelkedett. A kántorképző idején minden hétvégén szolgáltunk, kórusal, orgonajátékkal, kamarazenével. Egyszer elvittem őt egy koncertre, amelyet mi, kántorképzősök mutattunk be egy istentisztelet keretében Fótton, akkor megbékélt. Teljesen elfogadta ezeket a változásokat. Sőt egy kicsit sikerült be is vonnom...

– Hol teltek a diákévei?

– Budapestre jártam, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Apáczai Csere János Gyakorlógimnáziumába.

– Onnan hova vezetett az útja?

– A tanítóképzőt választottam.

KARDON MÁRTON FELVÉTELE

Eleinte nagyon rossz kollégiumban laktam, szerettem volna vallásos közegben élni. Ma is úgy érzem, csoda, de valahogy szépen ide vezetett az utam. Érzem, itt a helyem. Ének-zene műveltségterületen tanulok, aztán majd szeretnék a Zeneakadémiára menni.

– Az orgona és a furulya mellett játszik más hangszereken is?

– Nyolc évig fuvoláztam, ezt a hangszert ma is nagyon szeretem. Hat évig zongoráztam, gitáron tudom az akkordokat. A nővérem is fuvolázott, a húgom pedig zongorázott.

– Van-e olyan egyházi ének az evangélikus vagy a református énekeskönyvben, amelyet különösen szívesen dúdol, játszik?

– Nagyon sok ilyen van. Az evangélikus énekeskönyvből most már az összes saját dallamot kívülről tudom, szöveggel is. Egyébként ez felvételi követelmény is a Zeneakadémián, és a fóti kántorképzőben is nagy súlyt fektetnek erre. A legkedvesebb éneke az evangélikus énekeskönyvből a 355-ös, az „Áldó hatal-

mak...”, valamint a 127-es, a „Feljött már a csillag...” kezdetű. A kedvenc református éneke a 379-es: „Emlékezzél, Úristen, híveidről...” Régi magyar dallam, az istentiszteletek végén sokszor azt játszom, amíg kivonul a gyülekezet.

– Melyik a kedves bibliai igéje?

– Kettőt is ki tudok említeni. Az egyik: „Ne ítélkezz!” Elsajátítottam és alkalmaztam magamra. Ezt másoktól is elvárom, és buzdítom őket, mert érzem, elég nagy probléma a mai világban. A másik: „Ne félj, mert megváltottalak, neveden hívtalak téged, enyém vagy!”

– Mit jelent az Ön számára a templomi szolgálat?

– Nekem emelkedett hangulatot jelent. Mintha egy szinttel közelebb kerülnék Istenhez az énekléssel. Nagyon jó érzés itt Istent szolgálni zenével. Nem fáradtság számomra, sőt még közelebb visz hozzám.

– Milyennek ismertete meg a svábhegyi református gyülekezetet?

– Amikor még új voltam, sokan odajöttek hozzám. Nagyon jólesett,

hogy hamar befogadtak, és kedvesen biztosítottak a támogatásukról. Őszintén elfogadtam az építő jellegű kritikákat is, azt, mit hogyan csináljak másképpen, hiszen ez az első valódi kántori szolgálatom. Szolgáltam már itt, a kollégiumban és máshol is, de nem hosszú távon. Jó volt, hogy elmondták, mit szeretnének, és támaszkodhattam az elhangzott tanácsokra, tapasztalatokra. Ez a nyíltság mindenképpen tetszett, erre tudtam alapozni, és a bizalomra is, mert azt érzem, megbízhatok az emberekből.

– Milyen a kapcsolata az ifjúsággal?

– Sokan kérdezték a kollégiumban: „Hova mész? Istentiszteletre?” Mondtam: „Én itt szolgálom, a Svábhegyen, gyertek ti is!” A templomba mindig korábban megyek, gyakorolok az istentiszteletek előtt – közben látom, egyre többen jönnek utánam a koliból, és leülnek a hátsó sorokban.

– Hosszabb távra is tervezi a kántori szolgálatot?

– Mindenképpen az életem részévé akartam tenni a kántoralást. Már tizenhat éves koromban elhatároztam, én szolgálni szeretnék. Ha falun fogok élni, akkor ott, ha Pesten, akkor itt, de az életem része kell, hogy legyen, hogy én minden vasárnap szolgáljak kántorkodással. Az evangélikus kántorképzőben majdnem egyenlő arányban tanultak és tanítottak reformátusok is, keresztény testvéreként. Ezt fontosnak tartom most megemlíteni: bár evangélikus közegben kerültem közelebb Istenhez, ugyanolyan áhítattal fordulok felé, és szolgálom zenével református istentiszteleteken is.

■ BÉRES L. ATTILA

►PRÓBÁLTAM MAGAM JÓL ÉREZNI A VILÁGBAN, DE VALAHOGYAN MINDEN OLYAN ÜRES VOLT◀

Bokodi pásztorportré

► Valaki megszületik, felnevelkedik, a lelkészi pályát választja, majd a postán kezd dolgozni... A bokodi evangélikus lelkész – Kósa Gergely – portréja kérdéseimre adott válaszaiból rajzolódott ki...

Szüleim somlósózlói származású evangélikusok. Később elkerültek onnan Balatonfüredre, ahol 1981 nyarán láttam meg a napvilágot. A maroknyi evangélikus gyülekezetnek akkor még nem volt temploma, ezért eleinte Veszprémből látták el a szolgálatot, majd Dörgicséről járt át Riczinger József lelképásztor. Kéthetente vasárnap délután volt evangélikus istentisztelet a református templomban, ahova édesanyámmal rendszeresen jártunk. Isten azonban egy másik lelki közösségbe is elvezetett minket.

Anyai nagymamám testvére a lelki ébredés idején Budapestre került, s néhai Sréter Ferenc evangélikus, majd szabadegyházi lelkész közösségébe járt, a Szabad Evangéliumi Eklézia nevű gyülekezetbe. Ő ott tért meg, és a bizonyágtételére édesanyám is közelebb került Jézus Krisztushoz. Később Veszprém és Ajka mellett Balatonfüredre is gondoztak egy házi csoportot, amelyet tizen-tizenötön látogattak havonta. Emlékeim szerint leggyakrabban Sréter Feri bácsi felesége – Márta néni – jött szolgálni. Ebbe a két lelki közösségbe jártunk, és ezek nem kioltották, hanem inkább megerősítették egymást.

Így történhetett, hogy 1993 nyarán a Szabad Evangéliumi Eklézia gyermektáborában megismerhettem az Úr Jézus Krisztust mint személyes Megváltómat. Nagy ajándék volt, hogy két évre rá ilyen lelkiállapotban élhettem át a konfirmációt.

Tizenkét évesen megtérve még nagyon sok minden állt előttem, de semmilyen élethelyzet nem tudta felülírni vagy elfeledtetni velem, hogy Jézus Krisztus az életét adta értem, és hogy ő szeret. Ez a felismerés gyermekként is rendkívül sokat jelentett, s később ez indított az igehirdetői szolgálatra.

Gyakran hallgattam felvételnél különböző igehirdetéseket, előadásokat. Sréter Márta néni tanítása – az 1Kor 12 alapján – a kegyelmi ajándékokról elgondolkodtatott: mi az én ajándékom Istenről? Rádöbentett, hogy megtért hívőként nem lehetek passzív résztvevője a gyülekezet lelki életének, hanem építenem is kell azt.

Tizenhat-tizenennyolc éves koromban elindult bennem valami lelki nyugtalanság, de nem volt igazán önismeretem ahhoz, hogy tovább tudtam volna lépni. Világi közösségekben keresgéltem a boldogságot. Különböző sportkörökhöz csatlakoz-

A SZERZŐ FELVÉTELE

tam, próbáltam magamat ilyen-olyan módon jól érezni a világban, de valahogy minden olyan üres volt.

Érettségi után még mindig nem tudtam biztosan, hogy hol is a helyem. Azt tudtam, hogy Jézus Krisztusé vagyok, de még mindig nem tudtam, hogy mi lesz a szerepem az életben.

Két évvel az érettségi után az Evangélikus Hittudományi Egyetemen folytattam tanulmányaimat. Sok küzdelem várt rám ezekben az években, de Isten ezek által fontos tapasztalatokat adott, és mindig volt imakör, ahol segíthettük egymást. Megismerhettem az EKE – Evangélikusok Közössége az Evangéliumért – közösségét, ahol azóta is szolgálom.

A teológia utolsó, gyakorlati évét az érdi evangélikus gyülekezetben töltöttem. Ide már feleségemmel, Andrával érkeztem. Miközben én bepilantást nyerhettem egy jól működő gyülekezet életébe, addig feleségem az orvosi egyetemen végezte tanulmányait.

A záróvizsgát követően nem indultam el a gyülekezeti szolgálatba, hanem világi munkahelyen helyezkedtem el. A mai napig hálás vagyok Istennek, hogy a Magyar Posta budaörsi logisztikai központjában kaptam munkát. Olyan embereket ismertem meg ott, akik közül sokan névleg sem voltak keresztények, de válasza váró kérdéseik Istennel kapcsolatban ott feszültek bennük.

Eleinte furcsán néztek rám – mit keresek ott lelkész végzettséggel –, de amikor látták, hogy dolgozni mentem oda, nem pedig okoskodni vagy tértíteni, akkor előkerültek azok a bizonyos kérdések. A beszélgetések eredményeképpen volt, aki Bibliát kért, másvalaki pár hónap után már gyülekezetbe szeretett volna járni, és ebben segíthettem neki. Ez nagyon intenzív missziói munka volt, azon túl persze, hogy azt is elvégeztem, amire leszerződtem.

Egy idő után felmerült a lehetőség, hogy magasabb pozícióba helyeznek. Nagy kérdés volt, hogy maradjak, vagy pedig elinduljak a lelkészi szolgálatba. Végül Ittész János püspök úr a Bokodi Evangélikus Egyházközösségbe helyeztet ki segédlelkési szolgálatra.

2009 nyarán költöztünk ide feleségemmel, s ugyanaz a vágy volt bennem, mint amely elvitt a teológiára: hogy az embereknek Isten igéjéről, Jézus Krisztusról beszéljek, hogy életük legyen őbenne.

Most már mint parókus lelkész és kétgyermekes apuka végzem a szolgálatot. Amihez kevés az öt év, de még egy élet is: hogy az ige feszültségét megszokja az ember. Akár gyülekezeti, akár ökumenikus igeszolgálat alkalmával egyszerűen nem lehet úgy ígét hirdetni, hogy embereknek akarjak tetszeni. Isten tiszta igéje sokszor elválaszt, rombol, mielőtt építene, hiszen olyan, mint a kétélű kard, vagy mint a sziklazúzó pöröly (Jer 23,29b). Ez az egyén és a közösség életére nézve is igaz. Nincs megújulás bűnbánat és megtérés nélkül.

Hála az Úrnak, az utóbbi időszakban többen megtértek, lelkileg megújultak a gyülekezetben. Evangélikusok, akik csak névleg voltak azok, meg olyanok is, akik mindig is jártak templomba, de most érte el őket Isten mentő szeretete. Közösség alakult ki ezekből az emberekből, akik szerettek volna szolgálni.

Először közösen végigtanulmányoztuk Márk evangéliumát. Utána a misszióról szóló hatrészes oktatófilmment keresztül nyertünk bepillantást egy angliai gyülekezet életébe: láttuk, miként teljesíti Jézus missziói parancsát. Végül kértük Isten vezetését, hogy meglássuk, milyen szolgálatot akar ránk bízni. Ezután hoztuk létre az Élek (Éltető Evangélium Karitativ) Egyesületet, amelynek keretében sokaknak szerezhetünk már örömet, és dicsőíthettük Istent.

■ TAKÁCS FERENC

Csak egy könyv?

Egy nyűgös, rosszkedvű őszi napon bandukoltam, csip-csup ügyeket intézve, nem élvezzel „kommisszóva”, mint az egyszeri úri hölgyek, hanem fáradt egérként vergődve a nemszeretem teendők kásahegyében.

Ahogy mentem, mendégéltem, hirtelen úgy döntöttem, bár nem vagyok a vásárlásterápia híve, „boltkóros” pedig végképp nem, mégis betérek egy pillanatra a közeli „ódon ritkaságok boltjába”, ahol kincsek és kacatok hevernek egymás hegyén-hátán. De főként azért, mert a tulajdonos – egy kedves és művelt, idősebb férfi – mindig barátságosan, egy kis jóízű eszmecserére készen fogadja még a nyilvánvalóan nem vásárlókat is, mert szereti az embereket, szereti a társaságot, ellentétben a többnyire komoran-közönyösen lézengő (ez persze nem mindenkire igaz közülük sem!) „óriásbolti” eladókkal.

Száz szónak is egy a vége, befordultam a boltocskába, s néhány perces böngészés után egy újsághalom alól kiemeltem egy valódi *kincset*, *Oscar Wilde* (a régi könyvön persze Wilde Oszkár-ra magyarítva!) *Mesék, történetek és költemények prózában* című kötetének 1912-es kiadását, *Mikes Lajos* (becenevén a „doktor úr”, civilben *Szabó Lőrinc* apósa) régiességében is mives fordításában. Amelyet gyerekként azért szerettem sokkal jobban *Lenygel Balázs* modernebb, gördülékenyebb átültetésénél, mert ebben a gyűjteményben helyet kaptak a tévelygéseivel együtt is felejthetetlen angol író prózai költeményeknek

nevezett biblioparafraízisai és természetesen a világirodalom egyik legszebb biblikus meséje, *Az önző óriás*. Amely az egyik legszebb, már a gyermekek számára is könnyen felfogható megváltástörténet.

Befejezése így hangzik: „És a gyermek (Jézus) rámosolygott az óriásra, és így szólt hozzá:

– Egyszer megengedted nekem, hogy itt játsszam a kertben; ma pedig te jössz el hozzám, az én kertembe, amely a paradicsom.

És mikor a gyermekek aznap délután beszaladtak a kertbe, ott találták az óriást holtan a fa alatt, amely telisded-teli volt fehér virággal.”

Mondanom sem kell, ezt az igazi könyvritkaságot, amely nagyszüleim háború szétzórta gyomai könyvtára egyik kivételesen megmaradt darabjának csaknem hibátlan állapotú édestestvére, potom két-száz forintért azonnal megvettem, s jellegzetes régikönyv-illata, továbbá a szép kötetállapot csukott szemmel is végigmogott mintája (valamikor ugyanígy dédelgettem ezt a szép, domború könyvborítót) visszaröpített távoli gyermekkoromba. Képzletben ott ültem Pécsen, a kis Rákóczi úti lakásban, anyám lábánál, kis nádszékemen, és hallgattam-hallgattam a kötet kicsiknek és nagyoknak való darabjait.

Miért meséltem el mindent? Talán azért, mert lépten-nyomon tapasztalom (önmagamon is!), hogy mi, emberek egyre inkább nagy történektől, látványos elismerésektől, előbbre lépésektől várjuk azt, amit jobb szó híján boldogságnak nevezünk. Pedig számtalan nem kevésbé értékes apró öröm, kis életkönnyebbítő esemény vár ránk a legszürkébb napokban is.

„Habent sua fata libelli.” Igen, a könyveknek, akárcsak nekünk, embereknek, megvan a maguk sorsa. És egy-egy régi könyvben fellelhető saját sorsunk egy-egy lélekmelengető pillanata is. Amitől rosszkedvünk ösze úgy virágba borulhat, mint a mesebeli önző óriás kopár kertje.

■ PETRÓCZI ÉVA

Kiszakadó szív. Már megint ritmuszavar, éjszaka virrasztó feleség, aggódó család. Az érsebészetten gyors intézkedés: leszalad a hazafelé induló fáradt ügyeletes, és rövid idő alatt orvosolja a bajt. Megnyugtát, és útba indít biztató szavakkal. Azután két nővérke ágyba dug, és kezdődik a maradék vér csapolása, adatok gyűjtése. A szívem kezd megnyugodni, verdesve dobol. Azt csodálom, hogy bírta az újabb évet! Mit is? A félelmet, a gondokat, barátok árulását.

A szoba megtelik: heten várjuk az ítéletet. „Mindannyian Isten kezében vagyunk” – mondja a legidősebb, a szelíd arcú tanító. „Jaj nekem – sóhajtozik a fiatal fiú –, jön a család, meg kell ennem az öt liter csigalevest, a tíz rántott húst, a sok túrós és meggyes rétest...” A mindig telefonáló maffiózó most is horkolva alszik.

„Lajos! Lajos! Segíts rajtam! Segíts! Nem látod, csupa vér a fejem... Lajos!” – kiabál valaki. Mindenki fölugrik, villanyt gyújtanak. Mi történt? Semmi különös, csak az új beteg mobilján a csengőhang szól így, ha valaki éjjél körül hívja. Most jöttek haza New Yorkból, egész nap nézték az égig érő toronyházakat, a túleledő embereket.

***

Fölismerés. Nem elég lobogó étellel élni. Áldozatosan. Várni a dicséretet és a köszönetet. Tudni kell elbúcsúzni a hiú szerepektől, a rögeszméktől. Nem elég leszokni a feleslegesről és megmaradni a mindennapi kenyérnél. Ez a múltó, az öregség parancsa. Ezen túl meg kell maradni embernek, adakozónak és a maga útját járó férfinak. Teremteni és alkotni, amíg Isten engedi.

***

Pintér Attila. A válogatott szövetségi kapitányának menesztése óta azon töpregek, ki volt az, aki javasolta a magyar foci élére. Kár, hogy nem fogadtam barátaimmal, mert én az első találkozások után ezt jósltam. Legjobban az zavart, hogy mindig piros (üttörő)nyakkendőben jelent meg, sokszor tátva maradt a szája. Persze *Csányi Sándor* is megéri a pénzt: elsőként ő pártolt el a bukott mestertől. Azután a sportigazgató, *Kovács Ferenc*. Ezt talán még meg lehet érteni, de a kritikán alul teljesítő játékosok is hangosan káromogtak.

Mikor ifjú írnok-katona voltam Vásárhelyen, a szovjetek felügyelte Dócsra jártunk lőni. Aki nem teljesítette a minimumot, az azonnal indult vissza, gyalog tette meg az ötven kilométert a jeges, szakadó hóesésben. Talán ezek a nagyszájú fiúk is ilyesvalamit érdemelnének a szégyenletes vereségek után.

***

Nyugalom. Nézem a háborúzó világot. Tanulok az öregektől: reményt és örömet,

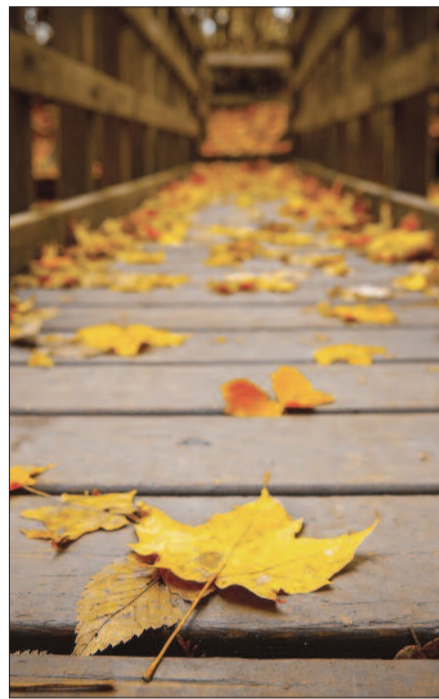
Jegyzetlapok

(Napló, 2014)

hogyan süt a nap. Barátom, a Széll Kálmán téri hajléktalan előkelően ül a pusztuló platánfák alatt. Rongyos kabátokból rakott magának ágyat, onnan köszönti az ébredő várost, a rohanó embereket, mindenkit.

***

Öreg favágó. Az őszi kert végében vágja a kiszáradt cseresznyefát. Szépen, pontosan dolgozik, fentről halad lefelé. A nagyobb ágakat kettévágja, hogy jobban elférjenek az összegyűjtött halomban. Tíz órakor szünetet tart, almát eszik kenyérel, kis demizsonból vizet iszik. Azután folytatja, rakja a szétrepült vékony gallyakat, közben énekel a földreülő ég alatt. Va-

lamilyen régi századból, szegénységből buggyan föl a dal. Nem magyarul, és már nem is ő mondja, hanem a megalázottak zengik csendesen, időtlenül.

***

Janus Pannonius-díj. Egy Franciaországban élő szír, *Adonisz* és *Yves Bonnefoy* párizsi poéta vehette át Pécsen a költészeti nagydíjat. Az ötvénezer euróval járó nemzetközi elismerést 2012-ben alapította a Magyar PEN Club. Sokáig vajdított az egész; az első kitüntetett, *Lawrence Ferlinghetti* amerikai költő nem fogadta el, mondván „újfaszta” kormánytól nem kér semmit. A következő, *Szimin Behbaháni* perzsa alkotó elhunyt, így félő volt, hogy nem találnak a szervezők a díjra érdemes alkotót.

Most megoldódott a gond, két párizsi, ezüsthajú költőre – egyikük nyolcvan-non, másikuk kilencvenen is túl – esett a választás. Bizonyára megérdemelten, hiszen *Szöcs Géza* köszöntőjében mindket-

tejüköt Európa legfontosabb kortárs írójának nevezte. Sőt az Adonisz néven alkotó *Ali Szaid Eszbert* a Nobel-díj legkomolyabb esélyesei között tartották számon.

Örülök, hogy a nagydíj elindult diadalútjára, de szomorúság is van bennem: már megint mi vagyunk a legnagyobb balekok. Másokat tüntetünk ki, hangosan ünnepeünk, közben nem vesszük észre saját értékeinket. *Juhász Ferenc* a világ talán legnagyobb élő költője! És *Vasadi Péter*, *Tandori Dezső*, *Dobai Péter*... *Kiss Anna*, a varázsos zavói! Itt-ott már annyira őszi levélkoszorúmat az ő fejükre teszem!

***

Végtelen zene. Az igazi, századokon átívelő zene nemcsak dallam, harmónia, de finom ritmus is. A hang és a mély csönd váltakozása. Az emberi gondolkodás legtitkosabb alámerülése. „Isten amennyire Csönd, annyira Zene – írta új könyvében *Vasadi Péter* –, ami Istentől van, zeneien van.”

Aki nem hallgatta végig *J. S. Bach* passióit, szívet gyógyító miséit, az magát szegényítette meg. Arról nem is beszélve, hogy az Idő Könyve tele van fényes nevekkel, örök művekkel. *Liszt Ferenc*, *Mozart*, *Beethoven*, *Bartók*, *Kodály* szüntelenül megajándékoz, hogy életünk szellemien legyen zenei. Aki nem engedte magához közel ezt a szépséget, az nem érti az örömet, hogy porszemként is fontos része vagyunk az egésznek. És az örök élet is csupa zengés, pataként folydogáló zene.

***

Pénteki hír. Hallok a televízióban, hogy egy város központjában bomba robbant egy gyerekekkel zsúfolt buszban. Huszonötven meghaltak, negyvenen súlyosan megsebesültek. Gyönyörű kora őszi nap, friss reggel. Az emberek óriási platánfa alatt várakoztak, azután föl szálltak a buszra. Köztük volt az is, akinél ott lapult a gyilkos eszköz. Hol? A hátizsákjában? A kabátja alatt? A derekára erősítve? Ma már ezek a bombák nem nagyok, tényérnyiek, mint valami bonbonosdoboz.

A merénylő, aki talán utoljára szállt föl, tudta, meddig megy, mit kell tennie. A busz zsúfolt, a meleg elviselhetetlen, mindenki a megállóra gondol. Csak a lapuló gyilkos tudja, hogy senki nem fog megérkezni. Váratlanul beindítja a szerkezetet: az orvul érkező halált! A pillanatotrészéig elégedettség tölti el. A többieket a föllobbanó láng vakítja el. Vége. Elvégeztetett.

Ez a 21. század harca, az alattomos, gyáva öldöklés. A többi édesanyák elmondhatatlan fájdalma. Véget nem érő félelem a világ poklában.

■ FENYVESI FÉLIX LAJOS

Walesi „bárd” zenésítette meg Arany János balladáját

► Nemzeti gyásznapon, október 6-án rendkívüli megemlékezést tartottak Budapesten, a Zeneakadémián. *Keszelyák Gergely* vezényletével a MÁV Szimfonikus Zenekar adta elő *Beethoven* III. szimfóniáját, az *Eroicát*. Nekünk, akik az 1956-os forradalom idején Magyarországon éltünk, különösen megrázók az *Eroica* csodás hangjai. A forradalom napjaiban ugyanis a rádió állandóan ezt játszotta... *Beethoven* remekművének hangjai pedig jól előkészítették a koncert második részében elhangzott művet...

Ismeretes, hogy az 1848–49-es forradalmat leverő, az aradi tizenhárom kivégeztető *Ferenc József* császár magyarországi látogatásakor *Arany Jánostól* üdvözlő verset kértek. Arany *A walesi bárdok* című balladával válaszolt, amely – a ’48–49-es magyar forradalom eltiprá-

sának allegóriájaként – a walesi történelem egyik véres eseményét dolgozza fel. Október 6-án a ballada angol szövegére írt kantátát hallgathatta meg *Keszelyák Gergely* vezényletével a Zeneakadémia közönsége.

Az előadás szervezője, a debreceni *Irinyi László* hang-

versenyrendező *Karl Jenkinst*, a walesi születésű, hazájában jól ismert zeneszerzőt kérte fel Arany János balladájának megzenésítésére. Mint-hogy a zeneszerző nem tud magyarul, a magyar származású *Peter Zollman* angol fordítását használta a zene megírásához.

A walesi nép a szabadság szeretetében, az elnyomók elleni, a függetlenségért folytatott harcban hasonló hozzáért. Vélhetően ennek is tulajdonítható az a mély beleérzés, amellyel a zeneszerző olyan érezhetően megalkotta a muzsikát.

A lebilincselő kantáta zenéje igen mozgalmas; az elő-

adáson az *Ensemble Jean-Philippe Rameau*, illetve a MÁV Szimfonikus Zenekar szólaltatta meg – a debreceni *Kodály kórus* énekesei pedig tökéletes angolsággal és nagy átéléssel működtek közre az előadásban.

Mintegy húsz walesi vendég is megtekintette a művet, de az Egyesült Királyság más városából is érkeztek érdeklődők, és egy autóbuzszt megtöltött az a negyven látogató, akik Irinyi László szülőfalujából, Esztárról érkeztek. Az általa rendezett telt házas előadás szünni nem akaró vastaps honorálta a kivételes élményt.

■ BERÉNYI ZSUZSANNA ÁGNES

Nagyköveti bemutatkozás

Az Északi Egyházkerület Püspöki Hivatalának vendége volt október 9-én a Németországi Szövetségi Köztársaság nagykövete, *Lieselore Cyrus*, aki júliusban érkezett hazánkba. A szolgálatát megkezdő nagykövet *Fabiny Tamás* külügyekért felelős püspökkel és *Cselovszkyné dr. Tarr Klárával*,

az ökumenikus és külügyi osztály vezetőjével folytatott eszmecserét a magyarországi egyházak tevékenységéről, társadalmi szerepvállalásáról.

Az evangélikus háttérű diplomata a statisztikai és egyházszociológiai adatok felvázolása mellett tájékozódott az egyházi iskolák és az Evangélikus Roma Szakkollégium működéséről, valamint az állam és az egyház kapcsolatáról a rendszerváltás előtti és utáni időszakban.

Az evangélikus egyház hagyományosan kiterjedt német kapcsolatrendszerének ápolása jegyében a nagykövetség az állami Reformáció Emlékbizottság keretében is keressük az együttműködés további lehetőségeit.

■ PAP KINGA MARIJATTA

Bachománia Cegléden

► Figyelemfelkeltő címmel – *Bachománia* – hirdették meg a szervezők azt a koncertsorozatot, melyre szeptember 25-étől kezdve három napon át csalogatták az orgonaszeretőket a ceglédi evangélikus templomba, az új Aerus orgonához. A pszichológia ismeri a mániás depresszió fogalmát; e sorok íróján viszont a sorozat végére a *mániás eufória* vett erőt. Ehhez kellett *Faragó Attila* és az Aerus Orgona Kft., amely olyan kincscsel ajándékozta meg Ceglédet ezen az orgonán keresztül, hogy – helybéli templomlátogatókként – még fel sem tudtuk fogni. Kellett hozzá *J. S. Bach*, akinél jobban senki sem tudta hangjegyekbe foglalni Isten szeretetét. Kellettek hozzá azok is, akik méltó módon szólaltatták meg a zeneszerző műveit az erre legalkalmasabb hangszeren: *Christoph Bossert*, a würzburgi zeneművészeti főiskola egyházzenei és orgona tanszékének professzora, valamint a *Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem orgona tanszéki csoportjának tanárai és hallgatói*. A Zeneakadémia orgona tanszakán nincsenek tanáronként önálló osztályok, a növendékek tanulmányi éveik alatt valamennyi tanártól tanulnak, így mire eljutnak a diplomáig, mindnyájan elmondhatják: „Az én tanárain *Fassang László, Pálúr János, Ruppert István* és *Szabó Balázs* voltak...”

A bevezetőben említett három napban a tanszék Ceglédre települt, ahol a hallgatók kurzuson vettek részt, és minden napot egy-egy hangverseny koronázott meg.

Az első koncertre szeptember 25-én került sor egyetlen előadóval, *Christoph Bossert*tel. A professzor már a műsorismertetésben felhívta a hallgatók figyelmét a felhangzó művek és a Biblia bizonyos helyei közötti párhuzamokra. Maga az előadás megdöbbentően katartikus élményt nyújtott. Az első felzendülő akkordtól az ötödik (!) ráadás utolsó hangjáig, közel két órán keresztül folyamatosan rabul ejtette a figyelmünket, és felemelte a szívünket. Az állandó figyelem ellenére a koncert végén mégis frissebbnek éreztük magunkat, mint ahogyan beültünk a padosorokba.

A historikus hangszer minden erenye tündökölt ezen az estén. A ceglédi orgona – melynek jelentősége a professzor szerint túlmutat Európa határain – élő szervezetként reagál a különböző játékmódokra.

FOTO: FARAGÓ ATTILA

Együtt a mesterrel a ceglédi orgona előtt – balról jobbra: Szabó Balázs, Christoph Bossert és Fassang László

Bossert professzor játékból kiderült, hogy ő mindezen lehetőségek kiaknázásának nagymestere, aki játék közben együtt él a hangszerrel. Nagyfokú szabadság jellemző a játéka, de mindvégig rendezett az előadásmódja. Dallamformálásában egy-egy apró – vagy indokolt esetben nagyobb – kivárással pont annyira hívja fel a figyelmünket egy-egy hangra vagy motívum indulására, amennyire szükséges. Nagyfokú hajlékonyságot kölcsönöz ez játéknak, de soha nem megy a rugalmas ritmikusság rovására. Az idővel való bátor játék mellett sokszor azt vettem észre, hogy önkéntelenül is kihúztam magam, olyan tartás volt az előadásában.

Mi lehet még a titka? A professzor a koncert után beszélt arról, hogy tizennégy éves korától kezdve kutatja *Bach* zenéjének teológiai aspektusait, és példák tömegét tárta fel az évtizedek során. Bibliai igehelyekre, hittartalmakra történő számtalan utalás van elrejtve a pusztán hangjegyekben, amelyekre nemcsak a leírt ismertetőkel, hanem a játékkal is rámutat. Hogyan a professzor elmondta, nem kell mindenféle fantáziaképet segítségül hívnia inspirációért, hanem a *Bach* zenéjében felismert lelki, hitbeli tartalmak dolgoznak benne a háttérben, és ez nagy energiákat szabadít fel.

Alighanem ennek köszönhető, hogy a koncert nyitódarabja, a *g-moll fantázia és fuga* után a közönség „el-felejtett” tapsolni. Saját magamnak ezt azzal magyaráztam, hogy hiszen nem is koncerten, hanem liturgián vagyunk, ahol az igehirdetést nem szoktuk megtapsolni...

A második este *Pálúr János* orgonaművésze volt. Programjában helyet kapott két zeneakadémista növendék, *Papp Orsolya* és *Tüzes Marcell* is. A műsrot a sorozat címéhez híven az orgonaművész is *Bach* műveiből állította össze, de az improvizáció egy érdekes fajtájának is tanúi lehettünk.

A hangverseny derekán *Péter Zoltán*, a helyi evangélikus gyülekezet lelkesze egy-egy bibliai szakaszt olvasott fel, *Pálúr János* pedig ezek alapján rögtönzött. A hallottak alapján nem kétséges, hogy nagy tapasztalata van ezen a téren, az improvizáció az egyik erőssége. A művész egy másik erenye a regisztrációs lehetőségek gazdag felhasználása, amelynek ez alkalommal is tanúi lehettünk, de az volt az érzésem, hogy egy modern orgonán jobban elemében lett volna. A ceglédi hangszer inkább a beszéd-szerű játékmód lehetőségeit nyújtja szívesen a játékosnak, és aki művészi pályáján nem ezen az úton jár, annak nem „otthonos” ez az orgona. Az igazi találkozás nem jön létre hangszer és játékos között.

Egy fontos dolgot azonban nem akarok szó nélkül hagyni: ez pedig az őszinte művészi alázat, amely – csakúgy, mint *Bossert* professzorral, valamint a zárókoncert fő előadóira – *Pálúr Jánosra* is jellemző. Ennek csak egy megnyilvánulását emelném ki. Az esten szereplő két növendék, *Papp Orsolya* és *Tüzes Marcell* játékmódjából számomra az derült ki, hogy ők a historikus orgonán való játékmódok lehetőségei felé is tájékozódnak, és a művész teret adott ennek a saját koncertjén. Sokat mond egy tanárnak az a tény, hogy nem kényszeríti rá a saját útját a növendékekre.

A sorozat zárókoncertjére szeptember 27-én, szombat este került sor. Az est előadói *Fassang László* és *Szabó Balázs* orgonaművészek, valamint további öt növendék: *Vida Mónika Ruth, Tabajdi Ádám, Gedai Ágoston, Ács Dávid László* és *Murvai Nóra* volt.

Először a növendékekről! Érződik rajtuk – amint az előző esti koncerten szereplő *Papp Orsolyán* és *Tüzes Marcellen* is –, hogy nemcsak ráléptek arra az útra, amely a historikus orgonán való játékhoz szükséges, de már járnak is rajta. Teszik ezt úgy, hogy a gyakorlásra fordított idő tetemes részét nem ilyen hangszernél töltik, így még inkább rászolgáltak a dicséretre. Biztos vagyok benne, hogy a koncertsorozat növendék szereplői nemcsak a hallgatóknak, de tanáraiknak is örömet szereztek.

Az est fő előadói, *Fassang László* és *Szabó Balázs* úgy vonták be a növendékeket, hogy többteteles műveket választottak, és a műveken belül a tételek egy részét egy-egy művészjelölt, a többit pedig ők játszották. Ilyen módon is megnyilvánult a növendékekhez fűződő partneri kapcsolatuk. Bizonyára a diákok számára is inspiráló volt, hogy tanáraik koncertműveinek között ugyanazon művön belül megosztottak velük a feladatokon.

Fassang László és *Szabó Balázs* játékaról együtt szeretnék szólni. Ők már nem először kápráztatnak el minket. De mivel teszik ezt? Talán egyfajta „nézzétek csak, mekkora művészek vagyunk mi” hozzáállással? Semmi esetre sem! Inkább valahogy így: „Kincseket találtunk, gyertek, megmutatjuk nektek!” Nem magukra irányítják a figyelmet, hanem a művekre, az azokban rejlő kincsekre és végső soron – ha ezt az írást olvassák, és nincs igazam, bizonyára kiigazítanak – arra, akit *Bach* is szolgált zenéjével: Istenre. *Bossert* professzor méltó tanítványai.

Biztos vezetők: játékuknak minden pillanatban határozott irányja van. Előadásmódjuk tele van gesztusokkal, de soha nem válik toladóvá. Ezek a gesztusok az előadott művekből fakadnak, és ők átszűrnek ezt a maguk személyiségén. Rugalmas ritmikusság, az éppen kellő mértékű deklamációval ötvözve. Mindig fogva tartják a figyelmünket. A hallgató egyszer úgy találja, hogy a triószónata két fő szólama olyan, mintha két jó testvér játszana önfeledten, máskor a koralfeldolgozások egy-egy fájdalmasan szép harmóniai megoldása ragadja meg, vagy három, egymástól különböző téma nagyszerű egybeforrasztásán ámul. Mindent a művekben rejlő mélységek feltárásának szolgálatába állítanak.

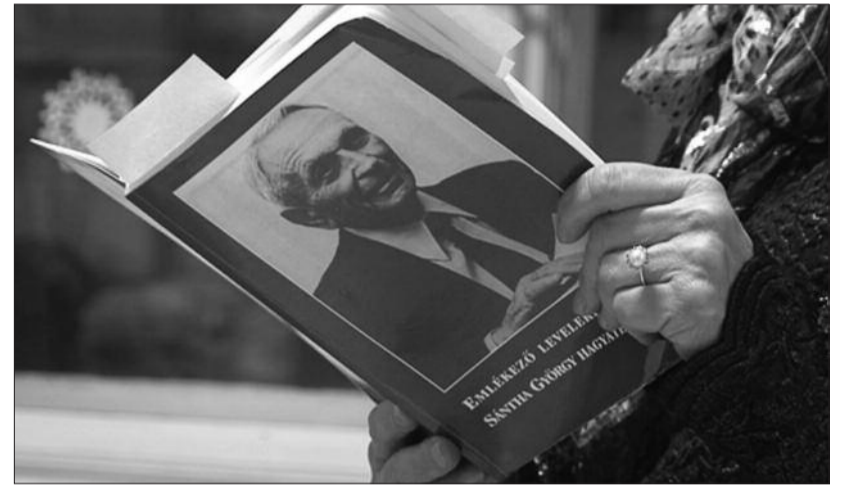
Külön köszönet ennek a két nagyszerű művésznek, hogy szívükön viselik a ceglédi orgona ügyét, és ismét dagdítottak minket!

■ VOLTER KÁLMÁN

Az aranyhomok poétája

Emlékezés Sántha Györgyről

► A kecskeméti Sántha György Emlékkör október 3-án a kelenföldi evangélikus gyülekezetben tartott kihelyezett emlékülést *Sántha György élete és biblikus költészete* címmel. A *Benkő Irén* vezetésével működő emlékkör a méltatlanul elfeledett Sántha György irodalmi hagyatékának ápolására és népszerűsítésére, a biblikus ihletésű irodalom ápolására szerveződött. A kör egyik motorja a költő leánya, dr. *Majthényi Béláné Sántha Marianna*, aki szintén részt vett az emlékülésen.

Sántha György kecskeméti költő volt, aki Félégyházán is otthon érezte magát, de nem volt városi ember, hanem a jakabszállási tanyákról való. Ahogy *Féja Géza* írta róla: „Homoki ember volt. Valamivel alacsonyabb a közep-termetűnél, de keménykötésű.”

Neve nem nőtt országos hírűvé, mert kötötte a homok, a szülőföld szeretete. Gimnáziumi tanár volt. 1888-ban született, és 1974-ben halt meg. A költőtől szokatlanul magas kort ért meg, mégis kevés könyve jelent meg. Utolsó kötete, a *Naphívás* (Kecskemét, 1978) csak halála után került asztalunkra, összegyűjtött versei pedig leányának, *Majthényi Béláné Sántha Mariannának* a magánkiadásában 1998-ban jelentek meg. Most DVD-lemez állít emléket életművének.

Miben áll verseinek titka? *Poeta doctus* is lehetett volna, hiszen a párizsi Sorbonne diákja volt, egyetemi tanulmányait Svájcban, Berlinben és a budapesti egyetem filozófiai fakultásán végezte. A magyar, a német és a francia nyelv tanára volt, de mint „föld-földdobott kő” visszatalált a szülőföldre, és mindenki Gyuri bácsija lett. Kötötte a homokot, mint az akác, és munkája során az aranyhomok sivatagában oázis támadt.

Igazi életvidám, közéleti ember volt, akit a múlt politikai divatok, puha és kemény diktatúrák nem rendítették meg. Csak annyi volt a titka, hogy a változó politikai divatok ellenére is mindig becsületesnek kell lenni. Népi írónak számított, mert a köznapi élet írója volt és maradt mindig. Nem kápráztatta el semmilyen csalfa fény. Az árral szemben is ember maradt. Nem lett jakabszállási remete, kapcsolatban maradt az emberekkel, a hazával, Európával.

Versei köznapi örömeinkről és gondjainkról szólnak, az egyszerű emberség himnusai ezek. *Pomogáts Béla* találóan írta róla: „Két lábón állt a földön, hogy nyomon tudja követni a felhők járását.”

Sántha György hívó ember volt, Krisztushoz tért ember. Istenes versei a hit szemével látó ember vallomásai. Bennük arról vall, hogy mit jelent a 20. század második felében elindulni a hit útján, felfelé, Istenre nézni a mindennapokban. Nemcsak istenes verseiből tudom, hanem néhány atyai – evangélikus lelkész – baráttól, *Szabó Józseftől, Tóth-Szöllős Mihálytól* és főként *Veöreös Imrétől*, akihez Sántha első istenes versének megszületé-

se köthető. (Csak mellékesen jegyzem meg, hogy a *Magyar életrajzi lexikon* szerint „1945-től – a dátum nem pontos! – nehezen érthető vallásos verseket írt”. Természetesen ez nem a költő, hanem a lexikoncikk írójának műveltségét jellemzi.)

Sántha leánya, majd felesége egy evangélikus hitépítő, hitébresztő konferencián vett részt, az ő tanúságtévesük nyomán ment először az evangélikus templomba Sántha György, és lett hitvalló keresztényként a gyülekezeti úrvacsora-közösség tagja. 1952-t írtak ekkor.

Nem divatból, nem érdekből cselekedett. 1954 novemberében adta át első bibliai ihletésű versét *Veöreös Imrén*ek. Mottója ez a vallomás: „A Biblia nem mesekönyv, hanem lámpás.” Benne találjuk ezeket a prófétai sorokat: „Mert / voltak, vannak és lesznek / jelek. / Voltak, vannak és lesznek / csodák, / melyekben Isten / jelenti magát. / Csakhogy az emberek / félhalvaszületett / vakok és süketek.”

Sántha György látni tanító ember volt. Ezért nem gyűlölték, nem is üldözték halálra, csak szerették volna elfelejteni, mert mindenki tudta róla, hogy túllát a porosodó ideológiák kerítésén. A messze is látni tudó ember mindig veszélyes a szűk látókörűek tengerében.

Összegyűjtött versei – leánya és családja áldozatos fáradozásának eredményeként – mint egy becses, régi testamentum eljutottak hozzánk. Csak legyen halló fülű, látni akaró, nyitott szívű olvasó, aki megérti és becsüli az írást. A becsületét veszített szavak idején, amikor köztűzöként mondjuk a káromkodásokat, szomjasak lettünk a tiszta szóra, mely életünk üdítő forrászve. Sántha György versei olyanok, mint a friss kenyér illata vagy egy pohár víz az asztalon: egyszerűek és nélkülözhetetlenek.

Rohanó világunkban gyakran feledjük a mögöttünk lévő tegnapot, az előttünk jártakat, aiktól szólni, beszélni tanultunk, aiktól megtanultuk, hogy mit jelent embernek lenni. Kapkodó életünk minden területén csak a legnagyobbaknak kikiáltottakról, a legvilágzóbb reklámemberekről beszélünk, és méltatlanul, hamar megfeledkezünk azokról, akik olyanok voltak, mint a falat kenyér és a pohár víz: életszükséglet. Sántha György ilyen ember volt. Ha az ő testamentumát elnyelné a homok, szegényebbek lennénk.

■ SZIGETI JENŐ

Istennel szövetségben –

► Folytatás az 1. oldalról

A vastapsot kiváltó, színvonalas és lelkes műsor után **Gáncs Péter** elnök-püspök igehirdetése következett (1Móz 6 alapján). A lelkes vezető a középpontba állított igehely kulcsmondataként a következőt emelte ki: „*De Nőé kegyelmet talált az Úr előtt.*” (1Móz 6,8) Vagyis a szövetség Isten kezdeményezésére jött létre közte és a vele együtt „járó” ember között – hogy aztán a kegyelemteljes kapcsolat Mózes, Ábráhámmal, majd Jézus tanítványaival újljon meg ismét.

a nap résztvevőit. Ki-ki az érkezésekor húzott lapocska feltüntetett terembe indulhatott elmélyedni a nap üzenetében, lelkészek és nem lelkész lelki vezetők segítségével.

A megbeszélésekről meg is uszonázva visszatérő, ugyancsak „sokszínű” – katolikus, református, evangélikus – gyülekezet ezután két tanúságtételt hallgathatott meg az ország templomában.

Elsőként **Berecz András** ének- és mesemondó osztotta meg „teológiailag kikezdhető” istenélményét a hallgatósággal, népi humorral és izes bölcsességgel fűszerezve mondandó-

te be **Berecz András** velős, szellemes és hite(le)s előadását, amelyben ő maga mintegy „kívülről csodálkozott rá” saját öröklött vallásosságára.

Dr. Solt Pál a Legfelsőbb Bíróság volt elnökeként (a nyugalmazott jogász szavaival élve: a hitélet „tanújaként”) tett bizonyosságot a történelemnek és a politikai rendszereknek kiszolgáltató szellem szabadságáról. Belső derűt sugárzó vallomását *A gettótól a templomig* elnevezéssel illette, majd főleg a családjához kötődő emlékein keresztül vázolta fel az 1968-as megkeresztelkedéséig tartó, Isten felé vezető útját. Szót ejtett többek közt a szentendrei zsidó felmenők második világháborús deportálásáról és az egyetemi hallgatótársától kapott Biblia viszontagságos, fenyegető társadalmi körülmények közt is menedéket nyújtó, megtartó erejéről.

Sefcsik Zoltán lelkész *Az új szövetség* című (Róm 8 alapján tartott) prédikációjában szintén a vallásos gondolkodás megszabadító hatásáról beszélt, személyes példákkal támasztva alá saját esendőségét, amellyel gyakran elfedi a benne élő Jézus-arcot.

„*Ugyanigy segít a Lélek is a mi erőtlenségünkön. Mert amiért imádkozunk, nem tudjuk így kérni, ahogyan kell, de maga a Lélek esedezik értünk kimondhatatlan fohászokkával*” – szól a felolvasott levélrészlet (Róm 8,26) egyik páli mondata, amely a lelkész szerint nem érthető meg az eredendő bűnben fogant

Gáncs Péter és **Gerőfiné dr. Brebovsky Éva** – szolgálataival, illetve a pest-szentlőrinci evangélikus gyülekezetből érkezett *Új Teremtés* együttes zenei kíséretével.

Gáncs Péter délelőtti prédikációjában „a bárkán kívüli” Nőé-féle ol-tárápításra ösztönözte az evangélizá-

cióban részt vevő híveket, akik a nap végére megtapasztalhatták Istennel és egymással kötött szeretetszövetségüket. Egy-egy színnel pedig akár tovább gazdagíthatják közvetlen és közvetett környezetüket is. Hiszen ugyanott állnak, ahol valaha Nőé is járt. Valahol a szívárvány alatt. ■ P. M.

Kegyelmet találni

A közös templomi alkalom után a Deák téri épületgyűttes első emeleti gyülekezeti kistermében Gerőfiné dr. Brebovsky Éva, a helyi egyházközösség egyik lelkésze volt kis csoportunk vezetője. Néhány szavas bemutatkozással szaladt körbe a sző, amelyből kiderült, hogy nemhiába nevezik országosnak az evangélizációt, mert ugyan most csak tizenegyen voltunk (11 nő és 3 férfi), de az ország nyolc különböző gyülekezetének képviselőitében: az oroszlanyi, veszprémi, maglódi, csömöri, budapest-zuglói, VIII. kerületi, Deák téri evangélikus gyülekezetből – és jómagam a Kelenföldi Református Egyházközösségből.

– Kinek mit mond ez a kifejezés: „Nőé kegyelmet talált”? – tette fel a kérdést a lelkész.

– *Elkezd valami olyat hinni az ember, amit addig nem hitt – summázta véleményét Józsi bácsi a zuglói gyülekezetből, majd örömmel számolt be hatvan évvel ezelőtti megtéréséről. – Az ember abba-hagy mindent, amit addig csinált, és látatlanban engedelmeskedik Istennek. Ezt tette Nőé és Ábrám is.*

Veszprémi testvérnőnknek a kiválasztottság jutott eszébe ennek kapcsán, a következő hozzászóló pedig az ember bűnösségét hallotta ki, mert akkor van szükség a kegyelemre, ha bűnös az ember.

Ezek után tértünk át az „Istennel járás” fogalmára – mit is jelent ez? Dr. Brebovsky Éva az Istenre figyelmet hozta elénk, mert csak az tud vele járni, aki rá figyel.

Az élenkülő beszélgetés később az Újszövetség tárgykörére terelődött, ahol Isten kegyelme kézzelfoghatóvá vált mindenki számára.

– *Krisztusban nem egy kiválasztottnak hirdetik az Isten kegyelme, szeretete immár az egész világ számára kiszélesedik – foglalta össze az elhangzottakat a lelkész.*

A hála témája következett (a bárkából kijöve Nőé is oltárt épített az Úrnak), s ez átvezetett bennünket a szívárványnak, a szövetség jelenék értelmezéséhez. Hiszen a szövetség szimbólumára nézve mindannyiunkban tudatosulhat Isten megbocsátó kegyelme, amelyet Krisztus által kaphatunk. Mert ugyanaz az Isten, aki Nőével szövetséget kötött, nekünk is adott lehetőséget a vele való szövetségre – Jézus kereszten kiomló vére árán.

A kiscsoportos beszélgetést közös imádság koronázta meg, s hiszem, hogy – egymás hite, Isten szeretete által – mindannyian épülhetünk a hitben ezen az országos csendesnapon.

■ TAKÁCS FERENC

A **Verasztó János** répcelaki lelkész vezette csoportban a beszélgetés két jól elkülöníthető részre vált. Az együttlélt első fele volt a személyesebb. Ebben a csoporttagok az életükből hozhattak fel példákat arról, miként tapasztalták meg Isten kegyelmét. Megerősítő volt hallani a szövetségét minden körülmény közt, a legváltozatosabb életek mentén is megtartó Istenről.

A beszélgetés második felében a résztvevők a *párhuzamosságokat* keresték Nőé kora és napjaink jelenségei között Jézus összehasonlítását alapul véve: „...amiképpen azokban a napokban, az özönvíz előtt, ettek, ittak, házasodtak és férjhez mentek egészen addig a napig, amelyen Nőé bement a bárkába, és semmit sem sejtettek, míg el nem jött az özönvíz, és mindnyájukat el nem sodorta, úgy lesz az Emberfiának eljövetele is.” (Mt 24,38–39) Találtak!

■ BAKAY PÉTER

országos cigánymissziói referens (Sárszentlőrinc)

„Szövetség és szívárvány néktek a mi Istenünktől, aki Teremtőnk, Gondviselőnk és szabadító Istenünk” – köszöntötte a szövegekről az egybegyűlteket a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke. Szemléletesen a szövegen vette fel Luther-kabátjára a *Tízparancsolat* kőtábláit jelképező fehér gallért (Mózes-táblát), a püspöki keresztet, végül egy szívárványos stólat, amely – *Colors of Grace* (a kegyelem színei) felirattal – az Európai Protestáns Egyházak Szövetségének jelképe. Ezzel egyszerre mutatta fel Isten világgal kötött szövetségének ó- és újtestamentumi rétegeit, és utalt „a kegyelem színeinek” tiszta teológiai üzenetére.

Gáncs Péter hangsúlyozta, hogy Nőé Istennel járt, és kegyelmet talált Isten előtt. „Hiszem és remélem, hogy azért vagyunk most itt – talán több mint ezren –, ebben a bárkában, a Deák téri templomban, hogy Isten színe előtt mi is megtaláljuk újra azt a bizonyos kegyelmet és a kegyelemnek csodálatosan kibomló színvilágát...– fogalmazott. – Ennek az evangélizációnak csak akkor van értelme ma itt, a Deák téren, ha a hálaadás jelei a bárkán kívül is épülnek. Hogy amit itt megtalálunk, amire rácsodálkozunk, az menjen ki ebből a templomból, menjen ki a világba, és ott épüljenek a hálaoltárok, ott hangozzék föl az Istenre mutató, Isten nagyságát és irgalmát hirdető ének és élet” – hallották a szinte parancsként zengő szavakat a jelenlévők a püspöktől. ■ T. F.

A Nőé bárkája című gyermekantáta a kiskőrösiek előadásában

Az ebédszünet előtt bibliakörökre „oszlott” a templomi gyülekezet. A szervezők ötletességét dicséri, hogy élve az Insula Lutherana részét képező Deák Téri Evangélikus Gimnázium tantermei adta lehetőséggel is, huszonkét kis csoportba tervezték „sorolni” – helyesebben: sorsolni –

ját. Az általa előadott, a pokol és a mennyország titkát kutató hadvezérről szóló mese, valamint a 17. század végéről származó, Verőce vármegyében keletkezett népének valóban „párájával függőleges”, Isten felé szálló lelkiséget tükrözött. „Valaki a szelet jó irányból fújja” – fejez-

„ádami logika” felől. Hiszen csakis a megváltott lélek mélyéről fakadhat föl újra a kegyelmet kérő ima, és válhat ezáltal újból láthatóvá az ember elhomályosuló istenképűsége.

Az igehirdetést követően úrvacsora vette kezdetét, a Deák téri gyülekezet lelkészei – *Cselovszky Ferenc,*

Az óvodások jelenetében Gáncs Péter püspök is vállalt (néma) szerepet

Országos evangélizáció

Gáncs Péter püspök igehirdetése nyomán gondolkodtam el: „Az Atya küldi a Fiút mint napsugarat, akinek a fénye megtörik a Lélek egyik szimbólumán, az (áldás)esőn.” Így jön létre a sokszínű csoda, a szövetség jele.

Fénytörés nélkül nincs szivárvány! Nincsenek színek, nincs híd az ég és a föld között, nincs jele a szövetségnek. Jézus nélkül szüntelenek vagyunk, nincs utunk/hidunk az Atyához, és nincs jele életünkben az új szövetségnek. Fénytörés nélkül nincs szivárvány. De Jézus, a világ világossága mindnyájunkért megtörtött bűneink bocsánatára!

■ DR. ZSEDNAI JÓZSEFNÉ
evangélikus lelkész (Várpalota)

Dr. Solt Pál

Berecz András

Sefcsik Zoltán szekszárdi lelképásztor a Deák téri szószéken

A lőrinci Új Teremtés zenei együttes

A 22 kiscsoport egyike D. Szebik Imre nyugalmazott püspök vezetésével

A bárka akolmelegében

A budapesti Deák Téri Evangélikus Gimnázium 22-es termében Koczor György, a Zalaistvándi Evangélikus Egyházközség lelkésze szólította meg a nap mottójával egy kisebb osztálynyi csapat – Celledömölkről, Pásztórol, Vecsésről, Sopronból, Tápiószentmártonról és Érsekújvárról érkezett – tagjait. A gondolataikat egymással megosztó, többnyire az idősebb korosztályt képviselő hívek maguk is érdekes kérdéseket tettek fel.

Egyikük a délelőtti felcsendült gyerekkantáta emlékeztetőre hivatkozott, amely korabeli mértékességben adta meg a vízözön bárkájának méreteit. Az evangéliumi elbeszélés fiktív voltával kapcsolatos dilemmájára válaszolva Koczor György a Biblia szimbolikus értelmezésére utalt, miszerint a Teremtés könyvének fejezetei elsősorban „hitvallásként” olvasandók; és mivel az őstörténetek szájhagyomány útján terjedtek, sok minden – úgymond – szemléltetés szintjén épült be a kanonizált szövegekbe.

Egy zalaistvándi asszony az egymással láthatatlan szövetségben lévő felekezetek közötti súrlódásokra hozott példát: egy keresztény–zsidó házaspár temetkezési tötüráját taglalta, megoldást várva a kétféle búcsúszertartás összehangolására. Egy másik középkorú nő személyes érzéseit idézte fel az ökumenikus törekvésekkel kapcsolatban, miután egy Kisberről származó idős hölgy is bekapcsolódott a beszélgetésbe. Ő is a felekezetek közötti, érezhető széthúzást tartotta a keresztény közösségek egyik konfliktusforrásának. Végül egy nyugdíjas asszony tette fel a bibliaóra legmegejtőbb kérdését: „Honnan tudhatjuk biztosan, hogy kegyelmi állapotban vagyunk?”

Koczor György szerint sosem tudhatjuk, legfeljebb sejtethetjük, hogy éppen közel vagyunk-e a velünk szövetséget kötő Istenhez, vagy távol tőle. Egyedül Isten ígérete az, ami biztonságot ad a kegyelemben való létre. Ezért sem maradhatunk meg az egyház bárkájának falai között. Ki kell meghalunk megszokott állapotunkból ahhoz, hogy igazán felismerhessük a gondviselés jelenvalóságát. Ahogy Gáncs Péter püspöki prédikációja is a mozdulatlanból való kitörésre szólított fel, úgy kell a sajnálatos módon előregedett és sokszor erőtlén közösségeknek is megújulniuk.

Az evangélizációs nap azt bizonyította, hogy az utóbbi probléma – felekezettől függetlenül – régóta fennáll. A kórusban éneklő óvodások és kisiskolások, illetve a nyugdíjas korosztály közötti (közép)generációk ugyanis szinte teljességgel hiányoztak az egybegyűlt tömegeből, miközben a „bárkán kívüli” Deák téren fiatal fiúk és lányok tucatjai állták körül az utczenélő, hasonló korú népi muzikusokat és aszfalttánc-bemutatót tartó „brékesekeket”.

Vajon mi a különbség az ő közösségi élményeik és egy ilyen evangélizációs eseményen megélt kommunió között? És vajon miképpen lehetne velük szövetségre lépni és megosztani egymással a szivárvány egy-egy színét? És egyáltalán, ők ezen a napon a bárkán kívül vagy belül voltak? Hol vannak a határai az egyház „templomhajójának”?

A bárka akolmelegében nehezen lehet ezekre a kérdésekre választ találni. Talán Nóéhoz hasonlóan ki kell lépni a szárazföldre, hogy az özönvíz utáni, mégis megtisztító esőt váró lelki pusztaságból mindenki megmenekülhessen...

■ PAPP MÁTÉ

HIÁNYCIKKEK VILÁGA

Szégyenérzet, szégyenkezés

(Zsolt 25,2–3,20)

Maró öngúny van abban a szó-lámondásban, amellyel a brazilok – kétes szellemességgel – saját országukat próbálják jellemezni. Eszerint Brazília az illat-talan virágok országa, az íztelen gyümölcsöké, az értéktelen és fedezetlen szavaké és a szégyentelen nőké.

A portugálul szépen rimelő mondásban rejlik is valami igazság. A déli féltekének a szem számára olyan, csodálatosan szép virágai is vannak, amelyeknek semmi, de semmi illatuk nincsen. A rengeteg déligyümölcs mindegyikének sincs igazán kellemes íze. És mint általában a déli emberek, a brazilok se mennek a szomszédba egy kis szövegért: sok a könnyű ígéret, az igaztalan fecsegés, a szószaporítás. De hogy a szóáradatnak van-e reális tartalma, afelől ők maguk sincsenek mindig meggyőződve.

Persze az ilyen szólásmondásokat általában „machók”, tehát férfiak találják ki. S ez meglátszik a mondás negyedik, utolsó tagján is: Brazília a szégyenérzetet nem ismerő nők országa. S ez így, már első hallásra is, diszkrimináló rosszindulatot tükröz. Ám kiválthatja a talpraesett ellenkérdezt is: no és mennyivel nagyobb szégyenérzettel bírnak a férfiak?

Most abból indulunk ki, hogy világunkban a szégyenkezés, a szégyenérzet általánosan hiánycikk. És nemcsak Brazíliában, hanem akár nálunk is. S a szégyenérzet hiánya nem nemhez kötött jelenség: férfiak és nők egyaránt lehetünk híjával.

***

Mikor és miért szégyelltem magam utójára? – kérdezem magamtól. Esetleg már egyáltalán nem is emlékszem rá. Pedig lenne bőven miért szégyenkeznünk!

Szégyellnünk kellene például, hogy tisztességtelen szerződéseket kötöttünk emberekkel. És becsaptuk őket a törvényesség látszatával. De nem szégyenkeznünk! – Hogy választási kampányokban fűt-fát ígértünk, amelynek a betartására távolról sem gondoltunk. És nem szégyenkeznünk! – Hogy hangosan elítéljük azokat, akik úgy gondolják, hogy vitás kérdéseket csak háborúval lehet megoldani, de közben tömjük őket fegyverekkel. És emiatt sem szégyenkeznünk! – Lejárt szavatoságú élelmiszereken meghamisítjuk a lejárt dátumát a profit kedvéért, veszélyeztetve ezzel a jóhiszemű vásárlók egészségét. És nem szégyenkeznünk! – Hűséget, segítséget, biztonságot ígérünk, de mindezeket magunkra nézve egyáltalán nem tartjuk kötelezően megtartandóknak. És nem szégyenkeznünk! – Isten csodálatos testtel áldott meg bennünket, amelyet ápolnunk, védenünk kellene. Ehelyett mi áruba bocsátjuk, bezennyezzük, azt kiabálva, hogy „a saját testemmel azt csinálom, amit akarok!”. És nem szégyenkeznünk!

Engem mindig megfog, ahogyan a bibliai teremtéstörténetben háromszor olvashatjuk, hogy Ádám és Éva nem szégyellte a mezítelenségét, majd fügefalevelekből mégis körülkötöket fabrikáltak maguknak, míg végül Isten maga fel nem öltöztette őket állatbőr ruhákba. De hát miért is szégyelltek volna az Istentől kapott testüket? Végül is Istennel éltek együtt. Miután azonban „felmondtak” ennek az őket védő és óvó közösségnek, igen hamar rájöttek arra, hogy a maguknak kiszolgáltatott testüket mégis óvni kell. Erre mondott igent Isten, amikor a fügefalevélnél tartósabb állatbőrbe öltöztette őket. Ezzel jelezte, hogy tud esélettségükről, és hogy ezután mindig védelemre szorultak lesznek ebben a tőle elrugaskodott világban.

Igazán nem sírom vissza azokat az időket, amikor az elfogadottan tisztességes viselkedéshez tartozott az érzelmek és különösen a testünk kötelező megbabolázása, sőt megvertése. De amikor ma vásárra visszük nemcsak a testünket, hanem egész érzésvilágunkat, azt elgondolkodtatónak tartom. Százerek rohannak, hogy egy testi-lelki átvilágítást mutató kiállítás lássanak. Egymással versenyeznek olyanok, akik hajlandók heteken át üvegfalú kalickában, a nagy nyilvánosság előtt élni mindennapjaikat.

No és mit szólunk azokhoz, akik azt akarják megéltetni velünk, hogy egész életünk „közpréda”, amelynek nem kell a bensőségesség, a szemérmes visszafogottság és az intimitás?! (Énekvilágversenyt nyerhet valaki – az ország-világ előtt felfedte és kitergett nemi élete miatt! És – ahogyan olvasható volt – nem is szégyelli magát! Éppen ellenkezőleg.)

***

Az *Ószövetségben* Isten felpanaszolja, hogy bajában népe nem őt kérdezi, hanem idegenekhez fut segítségért. És még csak nem is szégyenkezik emiatt. Micsoda világot átfogó lázadásban élünk már az Isten gondolata ellen is! Lehet Jézust perverznek, betegesnek, Istent nem is létezőnek, kitalált rögeszmének, a vallásosságot ópiumnak vagy éppen lelki elferdülésnek kiképzni. És még csak nem is szégyelljük magunkat emiatt!

Világszerte nagy csinnadrattával emlékeztek nemrégiben az első világháború kitörésének századik évfordulójára. De nem nagyon hallottunk olyan megemlékezéseket, amelyek a milliók ártatlan halála miatt szégyenkeztek volna. Mint ahogy arról sem, hogy a háború kitörése miatt valaki legalább röstelkedett volna.

Hogy csaknem minden szónok szajkó módra elismételte a kegyesnek tűnő mondatot: „Illyesmi soha többé elő ne forduljon!” – abban nem

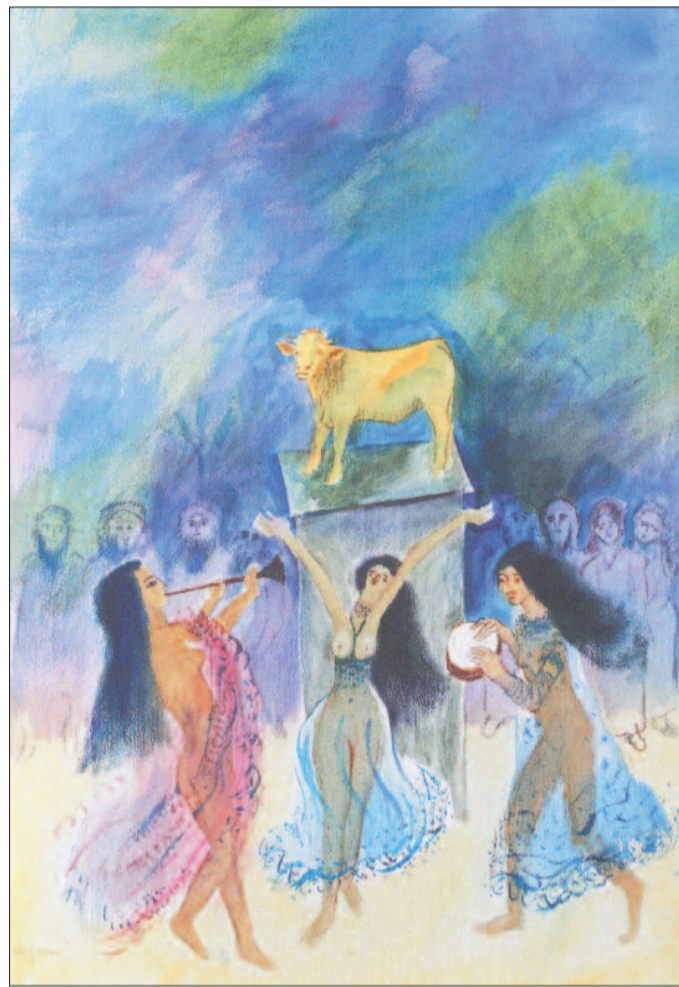
sok garancia van a jövőt illetően. Azóta ugyanis az első világháborút megtették a másodikkal. S az azóta is folytatózott és ma is folyó száz meg száz háborúban milliók vesztették, veszítik el mindenüket, lesznek földönfutókká, halnak meg. És még mindig nem szégyelljük eléggé magunkat!

Mózesnek is meg kellett tapasztalnia, hogy mennyire szégyentelen az a nép, amely elfogadta ugyan Isten szabadító segítségét, de adandó alkalommal egészen másnak mondott köszönetet, és boldogan imádtá a csecsebecséből ön-

Már pirulni sem tudnak...! Nem lehetne ez jellemző felirata mai korunk képének?

***

Közben rájöttem, hogy a szégyenkezésnek van egy másfajta vetülete is. Legalább egy tucat-szor olvassuk a *Zsoltárok könyvében* ezt a mondatot: „Istenem, benned bízom, ne értsen szégyen” (vagy: „...ne szégyenüljek meg”). Itt tehát egy imádkozó, hívó ember kéri Istent, hogy ne kelljen benne csalódnia. Vagyis soha ne kerüljön olyan helyzetbe, amikor ország-világ előtt kitudódik,

tött aranyborjút. Amikor Isten ezért őket keménynyakúnak nevezi, az nem jelent mást, mint hogy még csak azt se akarták belátni, hogy szégyenteljes tettükkel mennyire „blamálták” magukat. Ehelyett – s ez hangsúlyos a tudósításban! – jóllakottan, békésen elkezdtek játszani. Talán hogy ezzel pótolják a hiányzó szégyenérzetüket?

Istenem, hányfajta „játéknak” hódolunk ma is, hogy elfeledtesse velünk a viselt dolgaink miatti szégyenkezést?! Ádámnak és Évának akkor tűnt föl először meztelensége, miután nyilvánvalóan áthágták az Isten állította szabályt. Lelkiismeretük háborgását fügefalevél ágycikkötők készítésével próbálták csillapítani. Csak a szégyenkezésről feledkeztek meg, ehelyett alibit kerestek az egymásra mutogatásban.

Amikor az egyik meghurcolt próféta az akkori vezetők, papok és próféták ellen kelt fel, éppen a szégyenérzetet, illetve annak hiányát nevezte legfőbb bűnüknek. „Népe romlását úgy gyógyítják, hogy könnyelműen mondogatják: Békesség, békesség! – de nincs békesség! Szégyenkezniük kellene, mert utálatos, amit tettek. De nem akarnak szégyenkezni, és már pirulni sem tudnak.” (Jer 6,14–15)

hogy talán nem is létezik az az Isten, akihez ő bizalommal imádkozott. Vagy ha van, akkor kisebb gondja is nagyobb annál, mint hogy az ő kis kaliberű ügyeivel foglalkozzék.

Tudom, furcsán hangozhat, de ki kell mondjam: mindannyiunkat meglephet bár mikor az a gondolat – még akkor is, ha mélyen hívőknek tartjuk magunkat –, hogy tényleg jól tesszük-e, ha Istent, hiszünk. Tényleg rá lehet bízni minden gondunkat? Igazán segít ő, ha bajban vagyunk? Tényleg nem érdemes aggódnunk, mert „akit az Úr szeret, annak álmában is ad eleget”? (Zsolt 127,2) No de hány-szor kértük már, hogy távolítsa el utunkból akadályokat, ám azok mégsem tűntek el?! Hány hívó ember könyörgött már szeretetét gyermeke vagy szülője gyógyulásáért – de a remélt gyógyulás elmaradt...

Van egy zsolnártvers, amely nem más, mint a hívó ember csaknem kétségbeesett könyörgése, mielőtt végleg hitét vesztené. Arra kéri Istent, hogy valamiképpen jelezze azoknak, akik a hite miatt őt kigúnyolják, hogy jó lapra tett. Ne ő szégyenüljön meg, hanem a gúnyolódók: „Mutasd meg rajtam jószágod jelét, hadd lássák gyűlölöim, és szégyenkezzenek...” (Zsolt 86,17) Mi-

csoda mélyről fakadó kiáltása ez egy majdnem fuldoklónak!

Nagyon józanul kell minden hívőnek számolnia nemcsak a hit, hanem a kételkedés lehetőségével is. Nincs olyan biztosítékunk, amely eleve ki-zárná az „elbukás” veszélyét. Valószínű, hogy így kell a *Miatyánk* kérését is értenünk: „Ne vigy minket a kísértésbe...” Istent arra kell kérnünk, nehogy olyan helyzetbe kerüljünk, hogy még magunk előtt is be kelljen val-lanunk tévedésünket.

Ebben az esetben tehát nem kell, nem szabad szégyenkeznünk, ha komolyan vesszük Istent ígéreteit, biztató kijelentéseit. És ha arra kérjük őt, hogy inkább gúnyolóinkat szégyenítse meg, akkor sem megtorlást, bosszút kérünk. Inkább azt, hogy ezzel is erősítsen bennünket, hogy el ne veszítsük belé, a szerető és kegyelmes Istent-be vetett hitünket. A veszély fennáll, ezért érdemes meg-szívlelni az apostoli intést: „Aki tehát azt gondolja, hogy (meg)áll, vigyázzon, hogy el ne essék!” (1Kor 10,12)

Igaz ugyan, hogy Jézus is erőlyesen visszautasította a kérést, hogy valamivel „produkálja” igazolja magát. De végső soron mégiscsak eleget tett ennek az emberi kívánságnak, amikor vállalta a megfeszítés gyötrelmét. Ez volt az ő „bizonyító jele”, az ő válasza. Erről egyébként már előre szolt tanítványainak, amikor a három napig a hal gyomrában veszteglő Jónással hasonlította össze magát (Mt 12,40).

Szabad abban reménykednünk, hogy Isten a hívó életfolytatásunkban sem hagy bennünket szeretete és hűsége megbizonyítása nélkül. Adjunk hitelt Jézus ígéretének: „Bizony, bizony mondom nektek, hogy amit csak kértek az Atyától az én nevemben, megadja nektek.” (Jn 16,23) Ez bizonyára magában foglalja azt is, hogy ne valljunk szégyent a hitünkkel.

***

Végül ne feledjük el, hogy Jézus számára is fontos volt a szégyenkezés kérdése. Elannyira, hogy azt a leghatározottabban tiltotta, amikor ezt mondta: „...ha valaki szégyell engem és az én beszédeimet e parázna és bűnös nemzedék előtt, azt az Emberfia is szégyellni fogja, amikor eljön Atyja dicsőségében...” (Mk 8,38) Itt tehát félre kell tenni mindenfajta szégyenérzetet, mert – Jézus szerint – annak mélyreható, súlyos következményei lennének. S ebben ő igen magasra tette a mércét, amelyet mi gyakran leverünk.

Hát nem azt tapasztaljuk mindennapjainkban, hogy vétkezünk ez ellen? Melyikünk vállalja, hogy adandó alkalommal letegye Jézus mellett a garast? Nemde szinte divattá lett – nagy keresztény múlttal rendelkező kontinensünk kellős közepén – az anonim vagy „magánkereszténység”? Egykori „missziói me-zőkről” – Afrikából, Ázsiá-

ból – érkeznek ide misszionáriusok, és meglepetve tapasztalják, hogy milyen rutinosan bújunk el, csak nehogy megtudja a környezetünk, hogy mi Jézus követői vagyunk.

Afrikában, Ázsiában, Dél-Amerikában aggódnak miat-tunk!

Ha nagyon idealizálni akar-nék, akkor azt a Pál apostolt ál-lítanám követendő példaképül a szemünk elé, aki nem áttalott ilyen karakán egyenességgel bemutatkozni a Rómában élő keresztényeknek: „Mert nem szégyellem az evangéliumot...” (Róm 1,16) Annak alapján, amit tudunk róla, biztosra vehet-jük, hogy minden missziói út-ján ehhez tartotta magát. Engedelmeskedett Urának, aki arra tanította: „A lámpást sem azért gyújtják meg, hogy a véka alá, hanem hogy a lámpatartóra te-gyék, és akkor világít mindenki-nek a házban.” (Mt 5,15) Ezt ad-hatta aztán tovább tanítványá-nak, Timóteusnak is: „Ne szé-gyelled hát a mi Urunkról szóló bizonyágtételt, se engem, az ő foglyát...” (2Tim 1,8) A hivatásá-v, illetve a bátorságával járó szenvedéseket is vállalta, és nem szégyellte (2Tim 1,12).

Ma oda jutottunk, hogy meg-csodáljuk a muszlimot vagy a buddhistát, ha nyíltan meg-vallja, és nem rejti véka alá a hi-tét. Oda jutottunk, hogy kíno-san ügyelünk más hittűk, „val-lási érzékenységére”. De behú-zuk fülünket-farkunkat, ha má-sok gyalázzák Istenünket, kifigurázzák Jézust, vagyis istenká-romlást üznek. Ám mi „hősie-sen” szégyelljük inkább ma-gunkat, és takarózzunk a moly-rágtá takaróval, azzal, hogy a vallás végeredményben „ma-gánügy”, és nem tartozik senki-re, hogy hiszek-e, vagy sem.

A teljes, megbotránkoztató szégyentelenségre is képesek vagyunk: „lemeztelenedni” or-szág-világ előtt, anélkül hogy szemünk rebbenne. De amikor a legfontosabb kapcsolatra, Is-tennel való közösségünkre ke-rülne a szó, belepírulunk a szé-gyenkezésbe. Amúgy Péter-ként: „Nem ismerem azt az embert.” (Mt 26,72.74) Hol „il-lik” ma társaságban hitről, val-lási kérdésekről beszélgetni? Sőt esetleg Jézusról vallani?

Ott vagyunk szégyentele-nek, ahol nem lenne szabad. És ott szégyenkeznünk, ahol az az életünkbe, az örök életünkbe kerülhet. Jézus egyenesen ki-mondja, hogy aki őt itt szégyel-li, az vessen magára. S ezt kár lenne így vagy úgy elmagyará-zgatni. Arra viszont számítani se merjen az ilyen ember, hogy az Isten színe előtt állva segítséget kapjon attól, akit itt szégyellt.

Ezért ideje, hogy felébred-jünk ebben a fejtetőre állt vilá-gunkban. Hogy rádöbbenjünk valóságos és válságos helyze-tünkre.

Mert aki pironkodás nélkül vetkőzik ki emberi mivoltából, az abban a végső sorsban része-sedhet, amelyben a tanítvány, aki ráun Mesterére, és szégyel-li, hogy hozzá tartozik.

■ GÉMES ISTVÁN

SEMPER REFORMANDA

„Ezért, szeretett barátaim, ne hagyjuk, hogy elcsüggedjünk, és azokat az embereket, akiket ránk bíztak, ne hagyjuk el, és az ördög ríogatásaitól oly gyalázatos módon ne meneküljünk, mert ha ezt tennénk, az ördög örülné, és gúnyolódna rajtunk, és az Isten és az összes angyal bosszús és kedvetlen lenne miattunk. Másrészt ez az ígéret bizonyosan megfordítva is igaz: Aki az ilyen bőséges ígéretet és Isten parancsolatát megveti, és az övét a szükségben elhagyja, azt Isten parancsolata bűnösnek mondja ki, és gyilkosként ítéli meg felebarátja cserbenhagyásának vétségében.

Akkor ez az ígéret a visszajára fordul, és attól tartok, szörnyű fenyege-

tésé változik át, a zsoldár ilyen értelmet nyer: szerencsétlen az, aki a nincstelenről nem gondoskodik, hanem elmenekül tőle, és magára hagyja, ha bajba kerül, az Úr nem menti meg, hanem akkor ő is el fog menekülni tőle, és ő is cserben fogja hagyni őt. Az Úr nem fogja őt megőrizni, és nem fogja megtartani az ő életét, és nem lesz jó sora a földön; hanem az ő ellenségének kezébe adja. Az Úr nem ad majd neki enyhülést a betegségén, és nem ad neki jobbulást, amikor betegen fekszik. Mert amilyen mércével mérünk, olyannal mérnek nekünk is (Mt 7,2), nem lehet mást elvárni.

Ilyet még hallani is borzasztó, és még borzasztóbb erre a sorsra várni, de a legborzasztóbb ezt megtapasztalni. Mi lehet akkor, ha az Isten elveszi rólunk a kezét, és elhagy bennünket, akkor nem marad más ott, csak az ördög és a baj. Nos, nem lesz ez másként, ha valaki az Isten ígéje és parancsolata ellenére a felebarátját cserbenhagyja, ez lesz a sorsa,

hacsak nem tart alapos bűnbánatot. Azonban azt jól tudom: ha Jézus maga vagy az anyja most netalán betegen fekédné, akkor mindenki olyan áhítatos lenne, hogy szolgálni és segíteni akarna neki. Akkor mindenki áldozatkész és vakmerő lenne, senki nem akarna elmenekülni, hanem mindenki odamenne.

Nem hallják talán, hogy ő maga mondja? »Bizony mondom nektek, valahányszor megtettétek ezeket akár csak egyvel is az én legkisebb testvéreim közül, velem tettétek meg.« (Mt 25,40) Amikor az első parancsolatról beszél, azt mondja: »A második hasonló ehhez: Szeresd felebarátodat, mint magadat.« (Mt 22,39) Itt hallok, hogy a felebarát szeretetének a parancsolata az első parancsolathoz hasonló: szeresd az Istent. Azt, amit a felebaráttal teszel, vagy éppen nem teszel, azt az Istennel teszed, vagy éppen nem teszed meg.»

► Luther Márton:
Elmenekülhetünk-e a halál elől?
(Kovács Áron fordítása)

A csapatmunka hihetetlen ereje

Nemrég valaki felhívta a figyelmem egy mondatra, amely a médiában hangzott el. A mondat, úgy tűnik, jelzi, hogyan gondolkodnak sokan manapság az üzleti világban: „A magam ura vagyok, magam dolgozom magamnak.”

Hat egyszerű szó, de nagyon általános gondolkodásmódot tükröz, bárhová megyünk is. Sőt még rövidebben is összefoglalhatjuk: „Minden rólam szól.” Mindnyájan hallottunk már hasonló gondolatokat, talán kicsit másként kifejezve. De mi lenne, ha az egyik szót egy picit megváltoztatnánk: „Minden rólunk szól.”

Évekkel ezelőtt, amikor még tapasztalatlan újságíró voltam, helyettes szerkesztőként vállaltam munkát egy külvárosi újságnál. Míg ott dolgoztam, számos fontos alapelvet megtanultam, de talán az a legjelentősebb, amit én így hívok: „a többes szám ereje”.

A főszerkesztő egyengette az utamat egy felelősségteljesebb pozíció felé, így nagyon figyeltem a munkáját és azt, hogyan bánik a beosztott riporterekkel. Amikor a munkát kiosztotta, vagy arról beszélt, hogyan kellene egy cikket megírni vagy átdolgozni, mindig ilyeneket mondott: „Miért ne ellenőrizhetnénk ezt le, ilyen és ilyen szempontok szerint?” „Hogyan írhatnánk át ezt a bekezdést?” Ahelyett, hogy direkt módon egyes szám második személyt használt volna („te”), rendszeresen többes szám első személyt használt („mi”), ezzel is hangsúlyozandó, hogy mi mint csapat dolgozunk együtt.

Többféle szempontból is hasznos volt ez. A beosztottak mindig érezték a főszerkesztő támogatását. Még ha problémák adódtak is, nem érezték elszigeteltnek magukat; az „együtt dolgozunk rajta” volt az alapvető

hozzaállás. És arra is emlékeztetett ez, hogy általában többet tudunk elvégezni másokkal együtt dolgozva, mint egyedül.

Ez az alapelv újra és újra hangsúlyt kap a Bibliában is.

Tudjuk, hogy mindnyájunknak fontos szerepünk van. Néha, mikor mások szerepe megbecsültebbnek tűnik, nehéz érzékelni a munka „közös” jellegét. Azonban akár látható a munkánk, akár nem, akár kapunk nyilvános elismerést, akár nem, az át-

fogó célok elérése szempontjából értékes a hozzájárulásunk. »Mert ahogyan a test egy, bár sok tagja van, de a test valamennyi tagja, noha sokan vannak, mégis egy test... Ti pedig Krisztus teste vagytok, és egyenként annak tagjai.« (1Kor 12,12-27)

Együtt dolgozva többet tudunk elvégezni. Megfigyeltem már, hogy ha egy nehéz feladatot kapsz, és valaki csatlakozik hozzád, hogy segítsen, hirtelen sokkal könnyebbé válik a teendő? »Jobban boldogul kettő, mint egy: fáradóságuknak szép eredménye van.« (Préd 4,9)

Több ezer évvel ezelőtt, mikor Jeruzsálemet romjaiból építették újjá, az építők megértették az „együtt” alapelvet: megosztották a munkán, és együtt szálltak szembe a vállalkozás ellenzőivel. »Ellenségeink meghalották, hogy megtudtuk tervüket, és így Isten meghiúsította azt. Mi pedig mindnyájan visszatértünk a várfalhoz, mindenki a maga munkájához. (...) Így végeztük a munkát, miközben az emberek fele dárdával volt fölfegyverkezve, hajnalhasadástól a csillagok feljöttéig.« (Neh 4,9-15)

Közös küldetésben vagyunk. Nemcsak Isten céljaira irányuló közös munkára vagyunk felszólítva, de biztosítva vagyunk afelől is, hogy Isten is aktív résztvevője a „csapatnak”. »Mert mi Isten munkatársai vagyunk, ti pedig Isten szántóföldje, Isten épülete vagytok.« (1Kor 3,9)

► ROBERT J. TAMASY
Forrás: Monday Manna

HETI ÚTRAVALÓ

„Azt a parancsolatot is kaptuk tőle, hogy aki szereti Istent, szeresse a testvérét is.” (1Jn 4,21)

Szentháromság ünnepe után a 18. héten az *Útmutató* reggeli és heti igéi az Isten és az ember szeretetének nagy parancsolatát tárják elénk, és fel is szólítanak: Járjunk elhívásunkhoz méltó szeretetben! Ámde: „Nem az a szeretet, ahogy mi szeretjük Istent, hanem az, hogy ő szeretett minket, és elküldte az ő Fiát engesztelésül a mi bűneinkért.” (1Jn 4,10; LK) Óbennie jelent meg közöttünk az Atya személyválogatást nem ismerő szeretete. Jézusunk szerint ez a legfőbb parancsolat: „Halld meg, Izráel: Az Úr a mi Istenünk, egyedül az Úr!” És: „Szeresd az Urat, a te Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből, teljes elmédből és teljes erődből!” S hozzáfűzte a másodikikat: „Szeresd felebarátodat, mint magadat!” (Mk 12,29–31) Luther Márton szerint: „Abban van az ördög öröme, mulatsága s fő törekvése, hogy a keresztyének között a szeretetet megzavarva csupa gyűlöletet és irigységet támasszon. Mert jól tudja, hogy a keresztyénséget a szeretet építi s tartja meg. Ezért buzdít Krisztus olyan nagyon, hogy a szeretethez mindennél szilárdabban ragaszkodjunk.” „...Isten országa... igazság, békeség és öröm a Szentlélekben... Arra törekedjünk tehát, ami a békeséget és az épülést szolgálja” – tanít Pál. (Róm 14,17-19) „Szeretet és hűség találkoznak, igazság és béke csókolgatják egymást.” (GyLK 727,10) Pál nekünk is ezt üzeni: „A testvéri szeretetről pedig nem szükséges írnom nektek, hiszen titeket Isten tanított az egymás iránti szeretetre, és mert gyakoroltátok is ezt minden testvér iránt...” (1Thessz 4,9–10) S nem szűnik meg a boldog Isten dicsőségéről szóló evangéliumot hirdetni: „A parancs célja pedig a tiszta szívből, jó lelkiismeretből és képmutatás nélküli hitből fakadó szeretet.” (1Tim 1,5) Már Salamon így énekelte: a szeretet mindennél drágább kincs! „Bizony, erős a szerelem, mint a halál... Úgy lobog, mint a lobogó tűz, mint az Úrnak lángja. Sok víz sem tudja eloltani a szerelmet...” (Énekek 8,6–7) Az első gyülekezetben az asztaloknál való szolgálatra hét diakónust választottak ki, „akikről jó bizonyosságot tesznek, akik telve vannak Lélekkel és bölcsességgel”. Az apostolok pedig megmarad(hat)tak az imádkozás és az ige szolgálata mellett. „Az Isten igéje pedig terjedt, és nagyon megnövekedett a tanítványok száma Jeruzsálemben...” (ApCsel 6,3-7) Jézus mentő és közbenjáró szeretettel könyörgött a kereszten: „Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek!” (Lk 23,34) Az Ursten félreismert szolgálója „önként ment a halálba, hagyta, hogy a bűnösök közé sorolják, pedig...” (Ézs 53,12). Hegyi beszédében így magyarázta a Tízparancsolat ígét: „Nem azért jöttem, hogy érvénytelené tegyem, hanem hogy betöltssem azokat. (...) Mert mondom nektek, ha a ti igazságotok nem múlja felül az írástudók és farizeusok igazságát, akkor semmiképpen sem mentek be a mennyek országába.” (Mt 5,17-20) „Istenem úgy szeret, / Számtalan jelét látom, / Hát hogyan szeretném / Én is felebarátom.” (EÉ 446,1) Ez a többletigazságunk.

► GARAI ANDRÁS

HIRDETESEK

Téli kántorképző tanfolyam

A főtí Evangélikus Kántorképző Intézet szeretettel várja a kántori szolgálatra készülőköt idei téli tanfolyamára, amely november 8-án kezdődik, és tizenkilenc szombati tanítási alkalomból áll. Érdemes előzetesen jelentkezni levélben (2151 Fót, Berda József u. 3.) vagy e-mailben (kantorkepzo@lutheran.hu vagy kantorkepzo@citromail.hu). További információ az intézet honlapján (<http://kantorkepzo.lutheran.hu>) található. Minden érdeklődőt szeretettel várunk.

Asztali beszélgetések

Az Asztali Beszélgetések Kulturális Alapítvány a Petőfi Irodalmi Múzeummal együttműködve szeretettel várja az érdeklődőket a 2004-ben indult *Asztali beszélgetések* sorozat ünnepi disputájára október 30-án (csütörtökön) 18 órára a Petőfi Irodalmi Múzeumba (Budapest V. ker., Károlyi u. 16.). A beszélgetés témája: *A 21. század kérdései és lehetőségei*. Disputapartnerek: *Hankiss Elemér* szociológus, *Heller Ágnes* filozófus, *Jutta Hausmann* evangélikus lelkész. Moderátor: *Galambos Ádám* evangélikus teológus.

Továbbképző konzultáció

Szeretettel hívjuk a gyülekezeti munkatársakat és az érdeklődőket Piliscsabára, a november 28–30. között tartandó továbbképző konzultációra. Jelentkezni lehet a kata.polyak@lutheran.hu e-mail címen, a 20/824-2013-as telefonon vagy levélben: 1085 Budapest, Üllői út 24. A tanfolyam költségtérítés-mentes. Részletes programot később küldünk, de jelezzük, hogy *Richly Zsolt* Luther-filmjének elkészült részét is levetítjük. A szervezők és előadók nevében:

D. Szabik Imre nyugalmazott püspök

Evangélikus műsorok a Magyar Televízióban

Október 19-én, vasárnap az M1-en 10.20-kor láthatjuk az *Evangélikus magazint*, mely többek között beszámol az országos evangélizációról is. Az adást a Duna World csatornán október 22-én, szerdán 15.55-kor megismétlik. Szerkesztő *Nagy László*, rendező *Horváth Tamás*.

***

Október 19-én, vasárnap az M1-en 10.55-kor megismétlik a 2005-ben a *Promise zenekarról* készült műsort. Szerkesztő *Nagy László*, rendező *Nemes Takách Ágnes*.

Amerikából jöttek... – önkéntesek

Az Amerikai Evangélikus Egyháznak (ELCA) a *Fiatal felnőttek a globális misszióban* (YAGM) programján keresztül immáron harmadik alkalommal fogadhat a Magyarországi Evangélikus Egyház önkéntes szolgálatot végző fiatalokat. A hét újonnan érkezettel október 8-án az Északi Evangélikus Egyházkerület Püspöki Hivatalában találkozott *Fabiny Tamás* külkapcsolatokért és diakóniai munkáért egyaránt felelős püspök, aki az amerikai önkéntes fiatalok szolgálatát is figyelemmel kíséri. A korábbi önkéntesek örömmel dolgoztak iskoláinkban, gyermek- és szociális ellátó intézményekben, részt vettek az egyház mindennapjaiban, barátságokat kötöttek gyülekezeteink és intézményeink tagjaival, és többségük az egy év alatt a magyar nyelv alapjait is sikeresen elsajátította.

► Evangélikus.hu

A hét új amerikai önkéntes *Fabiny Tamás* püspök (középen) társaságában. (A képen balról a harmadik *Miriam Schmidt*, a pozsonyi nemzetközi gyülekezet lelkésze, a YAGM-program közép-európai koordinátora.)

FOTÓ: BALICZA MÁTE

NAPPOS OLDAL

Szerkesztette: BODA ZSUZSA

Kis poszáta

Valóban ő a legkisebb a hazánkban fészkelő öt poszátafaj között.

Fürge mozgású, csinos madár. Jellemző a szürke fejtetőnél sötétebb folt a fültájékon. A torkánál fehér színű a tolla. A hím és a tojó azonos színezetű.

Gyakori madár, a nyílt területek bokrosaiban, a folyókat kísérő ligeterdőkben, öreg temetőken, parkokban, kertekben fészkel. Kedveli az élsővényeket is.

Áprilisban érkeznek vissza a trópusi Afrikából, és csakhamar felhangzik a hímek jellegzetes csilingelő éneke. A Gellért-hegyen hosszú éveken át figyeltem egy párt, amelyik mindig

MESÉLNEK AZ ÁLLATOK

RAJZ: BUDAI TIBOR

ugyanazon bokrok között költött. Aztán egy tavaszon nem jöttek vissza. Valószínűleg az egész család áldozatul esett a Dél-Európában is folytatott féktelen madárpusztításnak.

A laza szerkezetű, száraz növényi részekből álló fészket a tojó építi élsővényben, sűrű bokorban. A Tiszát kísérő ártéri erdőkben a talajt borító repkény között többször is találtam fészket alig arasznyi magasságban.

A tojó egyedül kotlik, a tojásokat csak rövid időre hagyja el, hogy táplálékot keressen. A májusban lerakott tojásokból 11-13 nap alatt kelnek ki a fiókák, és 12-13 napig maradnak a fészkekben. Szülei rovarokkal és pókokkal etetik őket.

Őszi vonulásuk augusztusban indul, szeptemberben tetőzik, de néha még októberben is látni egy-egy példányt. A bodzaérés idején – a többi poszátához hasonlóan – főleg a fekete bogycsalád élnek. Ilyenkor gyakran hallani csettegető hangjukat a bokrok között. A Budakeszi közelében lévő Bodzás-árok

nál korábban sok poszátát gyűrűztünk. Vigyázni kellett, mert az ijedt madarak nagyokat és sötétlilat fröccsentettek, ezért mindig ing nélkül dolgoztunk. Akadt azonban valaki a csapatban, aki kijelentette, hogy ő ügyesen fogja a madarat, vele semmi baj nem történhet. Egy alkalommal aztán elmélázott, és ahogy bontogatta a madarat a háló szemek között, „telitalálatot” kapott. Legközelebb még a hálóállítás előtt, elsőnek bújt ki az ingéből...

A kis poszáta védett madár, természetvédelmi értéke huszonezzer forint.

■ SCHMIDT EGON

Kérdések

1. Mit gondolsz, hány kisposzáta-pár élhet hazánkban?
2. Vajon hány tojás van a fészkekben?
3. Milyen színűek a tojások?

Valaszok
1. Körülbelül kilencszáz ezer.
2. Többnyire öt.
3. Sárgásfehér alapon foltosak.

Különleges bibliai utazások

GYERMEKVÁR

▶ Mostani hatrészes sorozatunkban különleges bibliai utazásokat elevenítünk fel. Mindegyik történethez egy-egy rejtvény is tartozik. A helyes megfejtéseket összegyűjtve, mind a hatot együtt küldjétek el szerkesztőségünk címére (1085 Budapest, Üllői út 24.). A borítékra írjátok rá: Gyermekvár.

3.

Máté evangéliumának 14. fejezetében olvashatjuk, hogy miután Jézus az ötezer ember megvendégelésének csodáját megtette, arra kérte a tanítványokat, hogy üljenek be a csónakba, és evezzenek át a tó túlsó partjára. Ő még elbocsátotta a sokaságot, és egyedül akart imádkozni a hegyen. Ott volt egészen késő éjszakáig.

Időközben szél kerekedett, a csónak pedig hanyódt a hullámok között.

Hajnaltájban Jézus odament a tanítványokhoz – a vízen járva. Amikor azok ezt látták, nagyon megijedtek, mert azt hitték, kísértet jön feljűk. Jézus így szólt hozzájuk: – Bízatok, én vagyok, ne féljétek!

Ez persze nem nyugtatta meg a rémült tanítványokat. Péter vissza is kiáltotta:

– Uram, ha valóban te vagy, parancsold meg,

hogy menjek oda hozzád a vízen!

– Jöjj! – felelte Jézus.

Péter erre kiszállt a hajóból, és elindult a vízen. Csodálkozva tapasztalta, hogy valóban a vízen jár. Amikor azonban levette tekintetét a Mesterről, és a hullámokra figyelt, azon nyomban süllyedni kezdett. Persze rögtön kiabált:

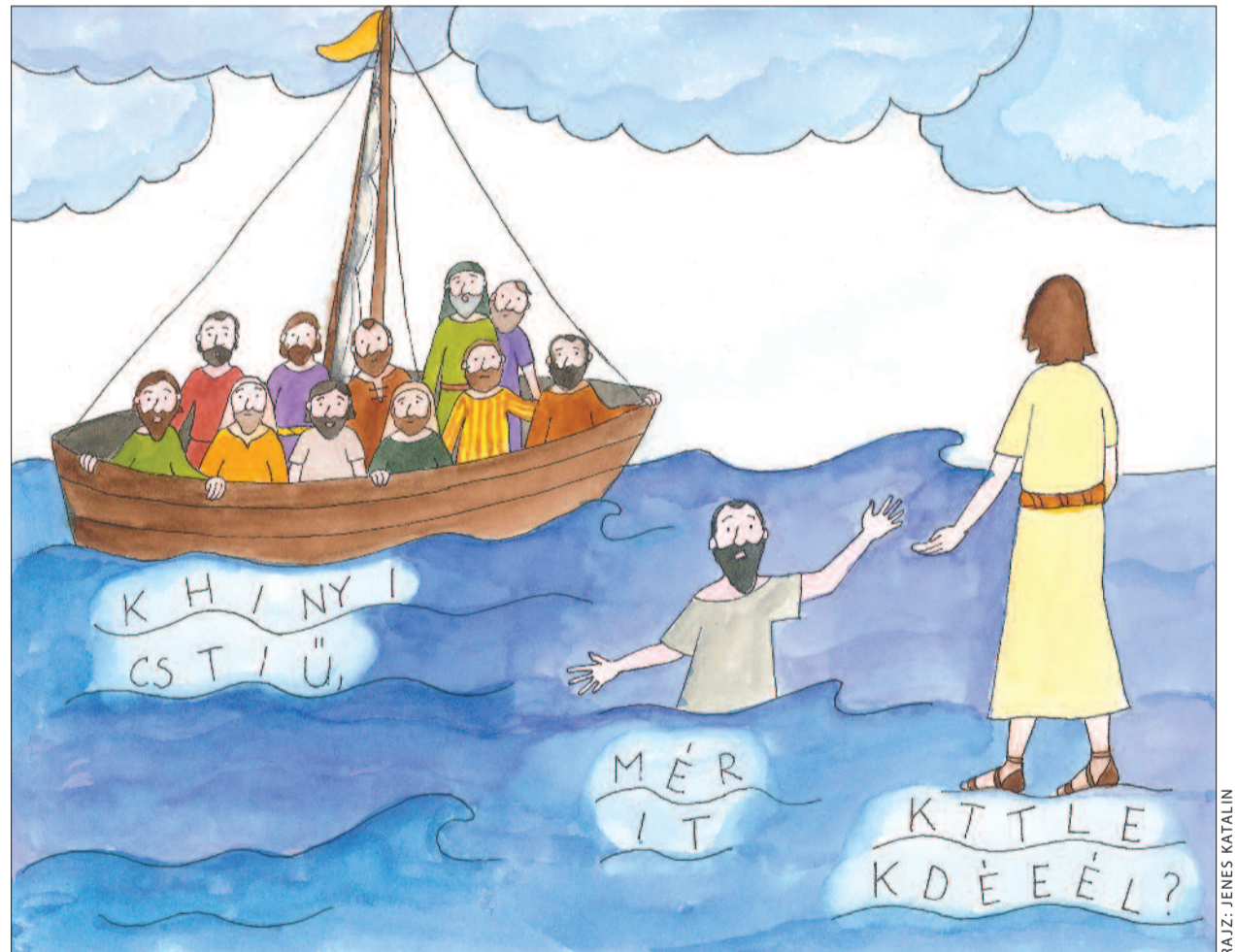
– Uram, ments meg!

Jézus kinyújtotta a kezét, és megragadta.

Amint beültek a hajóba, a szél is elállt. A tanítványok pedig ezeket az újabb csodákat látva leborultak a Mester előtt, és azt mondták:

– Valóban Isten Fia vagy!

A három betűhullámból három szót olvashattok össze. Ha helyes sorrendbe tesztitek a szavakat, megtudhatjátok, mit mondott Jézus a süllyedő Péternek, amikor megmentette.

RAJZ: JENES KATALIN

Varázserdő a Vajdahunyadvárban

▶ Aki felkeresi a budapesti Vajdahunyadvárban található Magyar Mezőgazdasági Múzeumot, és jegyet vesz a *Varázserdő – Kövesd a titokzatos gömböket!* című kiállításra, mesebeli kalandban és óriás-társasjátékban vehet részt.

A látogatók a kiállítási terembe lépve óriásgömbökkel teli varázserdőben találják magukat, ahol megismerkedhetnek az erdő lakóival, és mesebeli kaland részesei lehetnek. A kalandvagyó résztvevők a múzeum egész területén színes varázsgömböket követve a Százalakú Varázsló nyomába eredhetnek, aki bármilyen képet magára ölthet, hiszen kővé, varanggyá, harmatcseppé változni neki csak egy pillanat műve.

A bátor jelentkezőknek a siker érdekében minden tudásukat latba kell vetniük! A feladványok megfejtéséhez szükségük lesz némi fortélyra, jó orra, éles szemre vagy biztos fülre – no és olykor jó, ha egy nagyító is kéznél van...

BODA ZSUZSA FELVÉTELE

Belépéskor a látogatók játéklapot kapnak, mely állomások és fejtörők során vezeti végig őket. A múzeum termein végigfutó – a természettel és az erdő állataival megismertető – izgalmas kiállítás és óriás-társasjáték rengeteg felfedeznivalóval és ajándékkal várja a látogatókat november 2-áig.

■ BZS

Politikai/etikai prédikáció ma?

Teológiai szimpózium Braunschweigben

■ SZABÓ LAJOS

Nem pehelysúlyú téma megtárgyalására vállalkozott a nemzetközi Bugenhagen teológiai szimpózium idén szeptemberben a németországi Braunschweigben. *Politikai/etikai prédikáció ma?* címmel ismét európai homiletikai szakkonferencia zajlott, a logókon és plakátokon kiegészítve még két mondattal: „Képesek vagyunk rá?” „Kell ez egyáltalán?”

Aktuális kérdések a szószéken

A braunschweigi Predigerseminar (prédikátorszeminárium) és az Atelier Sprache (nyelvi műhely) gyakorlati teológiai tudományos műhelye évente helyet ad az igehirdetéssel kapcsolatos európai protestáns továbbképzésnek és szakmai konzultációnak. A mindig aktuális és figyelemfelkeltő témáknak *Martin Nicol* erlangeni és *Alexander Deeg* lipcsei homilétaprofesszor a kitalálója és megalapozója esztendőök óta.

A rendezői és támogatói kör most a téma közérdekűsége miatt több civil egyesülettel, „külsős” szakemberrel is kiegészült, egy esti kerekasztal-beszélgetés pedig teljesen nyitott volt minden érdeklődő számára. Ezen több mint százan voltak jelen.

Jutott bőven kérdés Magyarországgal kapcsolatban is. A határnyitás élmenye, demokrácia, sajtószabadság vagy éppen a fiatalabb nemzedékek gondolkodása és Európa. A kerekasztal-beszélgetésen egy politikus, egy dél-afrikai lelkész, a lengyel evangélikus teológia rektora, a nemrégben szolgálatba állt wolfenbütteli evangélikus püspök, *dr. Christoph Meyns* és jómagam vettünk részt.

Idén ötödik alkalommal rendezték meg – a szervezők kitartó és rendkívül megalapozott előkészítő munkája után – a kimondottan a prédikáció egyetlen speciális aspektusával foglalkozó európai szimpóziumot. Egyre több érdeklődővel, ismétlődő résztvevőkkel és újakkal egyaránt, mindenestre növekvő létszámmal. Az évente kiadott tanulmánykötetek pedig igehirdetés-tani csemegévé váltak a gyakorlati teológiai szakirodalomban.

Az ideai, rövid és tényszerű cím nagyon „kiadósnak” bizonyult. Ahogy egymás után következtek az előadások, és zajlottak a kiscsoportos megbeszélések, úgy lett egyre élénkebb a hangulat. Szinte minden olyan izgalmas kérdést előcsalt ez az önmagában is provokatív téma, amely az igehirdetések naprakész elemzésében leginkább szóba jöhet ma európai légkörben és európai érzésekkel.

Felszínre kerültek elhallgatott vagy megkerült témák. Idegennek vagy túlzottan világiasnak ítélt problémák. Nem lehetett szó a megszokott távolságtartásról sem. Kényelmetlen kérdés volt a téma, amely egyértelműen igazmasnak bizonyult, bármelyik kegyességi oldalról, bármilyen politikai nézetel érkezett is valaki. Összekötött minden résztvevőt az érzés: minden időt ki kell használni, amely prédikációs gyakorlatunk javulását szolgálja.

A passzivitás nem megoldás

Azt senki sem vitatta, hogy nagyon fontos átgondolni az európai kereszténység aktuális helyzetében a politikai/etikai igehirdetés témáját. De a világhelyzet sem engedi meg, hogy ne foglalkozunk komolyan a politika szférájában és a kultúrán felülre kerülő, nagyon is az életünk teljességét érintő problémákkal.

Valóban őszintén kerülnek ezek az egyház látókörébe? Mennyire fordulnak érdeklődéssel a templomi szószékeken állók a világ mai gondjaihoz, kérdéseikhez? Elég Afrikára gondolni a pusztító ebolajárvány összefüggésében, a végtelennek látszó menekültáradatra Szíriában vagy éppen a diktatúrák és demokráciák tisztuló vagy nehezedő állapotára figyelni a lakott föld sok-sok pontján, akár Európában is. A kisebbségek, a peremre szoruló sorsa éppúgy égető kérdés ma, mint a túlkapások és a meg nem engedhető hatalomkoncentráció kirívó veszélyei.

A közömbösség, a közöny és a nemtörődömség semmiképpen sem lehet egészséges keresztény mentalitás. Kényelmesnek tűnhet a politikai semlegesség és a távolságtartás, de iszonyatos következményekkel járhat, ezt jól ismerhetjük már a történelem lapjairól. A passzivitás nem megoldás. A kivonulás és a hallgatás sem járható út. Az utóbbi pár évtized közös európai politikai értékeinek megtartása érdekében a keresztény megszólalásnak is el kell hangoznia a maga helyén.

Azok jöttek össze Braunschweigben a szeptemberi szimpóziumra – közel hatvanan –, akik az igehirdetésre felkészítő tantárgyakat oktatják az európai evangélikus teológiai fakultásokon. A résztvevők között volt újságíró és aktív politikus is, aki maga is híres igehirdető volt a rendszerváltáskor a Német Demokratikus Köztársaságban: *Rainer Eppelmann* Berlinből. Megrázó vallomásában egy bőrtönt viselt, üldözött, majd később a parlamentben bizalmat kapott ember életének lapjaiba kaphattak bepillantást a jelenlévők.

Hogy mit is jelent közelebről a szimpózium témája, azt *Helmut Schwier*, a konferencia tudományos vezetője, heidelbergi gyakorlatiteológus-professzor nyitó előadásának nagyon közvetlen példája kiválóan szemlélteti. Egy nem régi saját élményét mesélte el. Amikor egy vasárnap istentisztelet után kijött a heidelbergi egyetemi templomból, egy arcól ismerős gyülekezeti tag megszólította, majd beszélgetésbe elegyedtek. „Na, ez is volt egy istentisztelet! Mintha Ukrajna vagy Gáza nem is létezne, de még a szerencsétlen afrikai menekültek sem lettek megemlítve a prédikációban. Nagyon csalódtam ebben a lelkészen...”

A professzor próbálta nyugtatni az idősebb templomlátogatót: „Azért a záró, ökumenikus imádságba szépen belefoglalta a lelkész Ukrajnát, nem?” Mire így folytatódott a dialógus: „Még jó... Hát ez is valami ma már?” Pár lépést megtéve egy kicsit azért finomított az előbbi mondatán: „Hát legalább ott. De azért nekem a mai élet nagyon hiányzott a prédikációból!”

Nem könnyű az igazságot megtalálni egy ilyen helyzetben. De tény, hogy sokakban él az őszinte elvárás az igehirdetésekkel kapcsolatban: legyen érzékeny az időszerű kérdésekre. Vállalja fel ezeket, és segítsen eligazodni az életünket szorító és izgató politikai, etikai kérdésekben. Vagyis törekedjen az igehirdető arra, hogy az igehallgatóknak az életben való tájékozódását segítse, és „töltsön fel” őket teológiailag korrekt tartalommal. Hiszen a hangzó evangélium mindennapi magatartásunkat és viselkedésünket befolyásolja!

Mit nevezünk politikai/etikai prédikációnak?

Mielőtt bárki azt hinné, hogy a politikai vagy másképpen fogalmazva etikai prédikáción valamilyen aktuális, esetleg pártpolitikai vagy ideológiai meghatározottságot ért a teológiai megközelítés, ezt gyorsan el kell felejteni. Olyan igehirdetési irányvétel értünk rajta, amelyben érződik a körültekintés, a tájékozódás. Kifejeződik az aggodás és a féltés az embertársak élete iránt. Olyan szószéki gondolatformálást jelent, amelynek során az alapigé alapos és teológiai értelemben tényleg elmélyült megértése után nem bújik el a prédikátor a szöveg mögé, hanem bátran konfrontál az étellel.

A mai élet, a mai társadalom legizgalmasabb kérdései kerülnek az előszava, elkötelezett evangéliumi üzenet megvilágításába. Nem a mai aktualitás kerül bele az igébe, hanem éppen

az ige ébreszt, józanít és tanít a kontextus jobb megértésére és kezelésére.

Nagy hiányosság, amikor nem érkezik életközelségbe a hirdetett ige. Hamis tisztaság az, amikor szóvirágokban vagy mesélgetésben, esetleg személyes történetecskékben merül ki a szószéki tizenöt perc vasárnap délelőttönként. Kényelemből, készületlenség miatt vagy tájékozatlanságból épp csak a valós élet marad ki.

Az egészségesen politikai/etikai igehirdetés mindig empatikus prédikáció. Rátalál a korrekt útvonalra ezen a nehéz területen, ha kellőképpen megalapozott és valóban megmunkált prédikációról van szó. Evangélicizációs alapon, lutheri teológiai prioritással vagy éppen történetkritikai veretességgel is meg lehet érkezni oda, hogy az etika nem kioktató és nem fölényesen, hanem párbeszédként mellénk szegődik a templompadban, és elkezdünk beleérezni gondolkodni a környezetünk, embertársainkról.

Az igehirdetővel elindul egy olyan dialógus, hogy az elhangzó szó valóban érinti az életünk aznapi állapotát. Erre pedig elemi szükségünk van a mai átpolitizált környezetben. Nem a direkt és olcsó politikai szólamokra, hanem az érett és kifinomult, felemelő és továbbsegítő, az életet meg nem kerülő politikai gondolatokra. Ezt vállalták nehez időkben eleink a szószékeken azért, hogy segítő útmutatást tanuljanak az igehallgatók a templomi igehirdetésből.

Persze a döntő kérdés az, hogyan tudunk ilyen prédikációt mondani úgy, hogy ne legyen se túlzottan autoriter, se behódoló, megalkuvó magatartás és megnyilvánulás.

Rendhagyó séta a város szószékeihez

Dieter Rammler braunschweigi teológiai igazgató szokatlan városnézésre vitte a résztvevőket az egyik délután a város templomaiba. Hat – különböző történelmi korokban a város templomaiban elhangzott – politikai prédikáció-részletet olvasott fel hat szószéken.

Mind egyik templomban ott várt minket az a lelkész is, aki ma prédikál vasárnaponként az adott szószéken. Rövid részlet a régieltől, majd egy aktuális kérdés a mai prédikátorhoz: mi a véleménye, szokott-e ön ma politikai prédikációt mondani?

Hamar jöttek a válaszok. Volt, aki kevésbé, és volt, aki nagyon konkrétan vallott arról, hogy ki nem hagyná az aktuális kapcsolódási pontokat. Lehet, hogy néhány embernek nem tetszik, ha foglalkozunk azzal, ami körülvesz és meghatároz minket, de már Jézus-

nál és a tanítványoknál is ez volt az alaphelyzet. Pál apostolról nem is beszélve: csak az hangzott el, ami az aktuális kornak és az ott élő embereknek a mindennapi, egyéni vagy közösségi élő, valódi kérdése volt. A „köz” téma természetes része lett a kezdeti prédikációknak. Ami mellett nem lehet elmentni, a mellett nem is mentek el a korai keresztény igehirdetők. Amiben mindenkinek véleményt szükséges formálnia, abban a gondolatindító szavak nem maradtak el.

Vajon elmondható ez ma a mi környezetünkben is? Elgondolkodtam rajta: nem is lenne rossz egy ilyen séta, egy homiletikai városnézés Budapesten. A régi igehirdetéseiből felolvasni egy-egy érdekes és akkor közügyeket érintő részletet és megkérdezni a maiaktól, vajon ők mit is gondolnak a mai etikai/politikai prédikációról. Vállalkoznak rá? Fontosnak tartják? Szükség van rá? Vagy inkább a kevésbé veszélyes és a kevésbé fárasztó utat járják?

A steril, az aktuális kötődést kikerülő beszéd nehezen fejleszti és nem segíti az igehallgató gondolkodását és érzésvilágát. Ha nincs teológia, ha kevés a konkrét üzenet a mai élet kérdéseire, ha a prédikátor nem kezd el beszélni a templompadban ülővel, akkor bizony üresen térnek vissza a szavak.

Úgy vélem, érdemes elgondolkodni azon, hogy mekkora lehetőség és milyen elkötelezettség az, hogy Isten üzenetét éppen 2014-ben hirdetheti valaki, és éppen ott, ahol ezt most teheti. Az aktuális környezet, az emberek szeretete és védelme sohasem rossz kapcsolópont. Kemény szavak, lágyabb mondatok egyaránt kellenek ma is a szószékeken. Kényes témák, furcsa kérdések, de az életünket alapjaiban érintők sem maradhatnak el.

A politika és az etika hiteles kutatása és a tisztességes véleménynyilvánítás nem tűnhet el a szószékekről, mert a prédikációnak szerves részei. Arra azonban nagyon vigyázni kell, hogy korrekt, hiteles és a hitünkben megküzdött, becsületes mondatok születessenek. Az etikai irányultságú prédikációt a gyakorlatban joggal elvárják az emberek, és nekünk, igehirdetőknek is van erre teológiai küldetésünk. A célunk pedig nem lehet más, mint úgy hirdetni az igét, hogy az felelős szabadságra mint igazán Krisztus-követő életformára segítsen igehallgatót és igehirdetőt egyaránt.

A szerző az *Evangelikus Hittudományi Egyetem* rektora

Lepelkérdések

► A római katolikus egyház az olaszországi Torinó városának **Keresztelő Szent Jánosról elnevezett katedrálisában őriz egy különleges textíliát, melyet a hívők egy része Jézus halotti lepleként tisztel. E torinói halotti lepel sorsa 1357-től minden kétséget kizáró módon dokumentált. Annál több kétséget vetnek fel az azt megelőző évszázadok... A kelenföldi evangélikus gyülekezet októberi szeretetvendégségén **dr. Galli István** ügyvéd, címzetes egyetemi docens (*képünkön*) tartott ismeretterjesztő előadást a lepel eredetének kutatásáról.**

Az első nagyobb kérdéskör az, hogy esetleg nem középkori vagy korábbi hamisítványról van-e szó. A textílián kirajzolódó kép anatómiailag ugyanakkor olyan precíz, hogy megalkotásához – a hamisításához – a középkor tudósának még nem volt elegendő anatómiai ismerete. Ráadásul a leplen található több tucat virágporfajta összhangban van

azzal a feltételezéssel, hogy a két évezred során a textília a Jeruzsálem–Edessa–Konstantinápoly–Ciprus–Franciaország–Itália útvonalat járta be.

Kétségeket ébreszt azonban az úgynevezett szénizotópos (¹⁴C) vizsgálat, amely 1300 környékére teszi a vászon keletkezésének korát. Igaz, e vizsgálat megbízhatóságát viszont

megkérdőjelezi az a tény, hogy 1532-ben jelentős tűzkár érte a textíliát, amely így a vélemezett régi korához

nem illő mértékben dúsulhatott fel ¹⁴C izotóppal...

A következő kérdéskör az, hogy a passiótörténet alapján vélemezhető foltok vannak-e a leplen. Tény, hogy a jeruzsálemi keresztire feszítések a középkori passióábrázolásoktól eltérő módon történtek, és a lepel az előbbivel van teljes összhangban.

A biztató eredmények mellett persze a kérdéskörnek is megvan a maga ¹⁴C-problémája: a lepel foltjai nincsenek ugyanis összhangban azzal, hogy „*az a kendő, amely a fején volt, nem a lepleknél fekszik, hanem külön összegöngyöltve, egy másik helyen.*” (Jn 20,7)

Az ellentmondás feloldására van olyan meglepő felvetés is, hogy e bibliai szakasz eredeti görög szövegét hibásan jegyezték le – merthogy egy hozzá hangzásban nagyon hasonló másik mondat viszont már összhangban lenne a lepel foltjaival.

Megkerülhetetlen a végső kérdés: ha a megvizsgált számtalan vonatkozás egyike sem zárja ki a lepel eredetiségét, akkor végül is eredeti, vagy sem?

Ha eltekintünk a ¹⁴C-problémától és a Biblia átfogalmazásától, illetve attól, hogy tizenhárom évszázadon keresztül miért nincs hiteles írásos nyoma a lepelnek, akkor tényleg nagyon nem kizárt az eredetisége. Csakhogy a sok tucat „nagyon nem kizárt” együtt is csak annyit jelent, hogy „nem kizárt”.

Ezen a ponton ördögi erővel csábít a kegyes rajongásból elkövethető logikai hiba, és kétséget kizáróan bizonyítottnak tekintjük azt, amit hinni szeretnénk. Holott ilyen kegyes csúsztatásra semmi szükségünk, mert a hitünket legkevésbé sem befolyásolja a torinói halotti lepel eredetiségének kérdése.

■ PRÖHLE PÉTER

Világháborús bélyegek a múzeumban

Az első világháború kitörésének centenáriuma alkalmából nyílt kiállítás a főváros VII. kerületében található Bélyegmúzeumban. A *Háború*

a hazai vonatkozásait mutatja be, de – köszönhetően a múzeum gazdag világanyagának – az összes földrajzi helyszín fontosabb eseményeiről is

A SZERZŐ FELVÉTELE

és bélyeg – Az első világháború a filatéliában című tárlatot *Próhla Gergely*, az Emberi Erőforrások Minisztériumának nemzetközi és európai uniós ügyekért felelős helyettes államtitkára nyitotta meg október 7-én. Köszöntőt *Szarka Zsolt*, a Magyar Posta Zrt. vezérigazgatója mondott, közreműködött *Szvorák Katalin* Kossuth-díjas énekművész, az alkalom házigazdája pedig *Nikodém Gabriella*, a Bélyegmúzeum igazgatója volt. A kiállítást *Szabó Jenő* rendezte.

A 2015. május 15-ig látogatható tárlat az első világháborúnak nemcsak

áttekintést nyújt. A harcmegzők véres valóságát a bélyegritkaságok képanyaga mellett sokszor a lövészárkokból írt képeslapok megrendítő üzenetei hozzák közelebb a látogatókhoz, de bepillantathatunk például az Osztrák–Magyar Monarchia tábori postájának működésébe is.

■ BODA ZSUZSA

Háború és bélyeg – Az első világháború a filatéliában. Bélyegmúzeum, 1074 Budapest, Hársfa u. 47. Nyitva tartás: hétfő kivételével mindennap 10 és 18 óra között. Felhívó jegy 500 forint, kedvezményes jegy 250 forint.

Istentiszteleti rend • 2014. október 19.

Szentháromság ünnepe után 18. vasárnap. Liturgikus szín: zöld.
Lekció: Mt 22,34–46; 2Móz 20,1–17. Textus: Kol 3,17–4,1. Énekek: 362., 444.

Budavár, I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) D. Szabik Imre; de. 10. (úrv., német) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) Balicza Iván; du. 6. Balicza Iván; **Fébé, II., Hűvösvölgyi út 193.** de. fél 10. (úrv.); **Sarepta, II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. Sztójánovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; **Csillaghegy–Békásmegyér, III., Mező u. 12.** de. 10. (úrv., összegyűlés napja) Németh Zoltán; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. (családi) Jakab Béla; **Újpest, IV., Lebstück M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Péter Tamás; **Káposztásmegyér, IV., Megyeri Klub, Megyeri út 207.** de. 9. Solymár Péter Tamás; **Deák tér, V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Gerőfiné dr. Brebovszky Éva; de. 11. (úrv.) Cselovszky Ferenc; du. 6. (úrv.) ifjúsági istentisztelet; **Fasor, VII., Városligeti fasor 17.** de. 11. (úrv.) Aradi György; **Józsefváros, VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. (úrv.) Gombkötő Beáta; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (úrv., szlovák) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Gombkötő Beáta; **Ferencváros, IX., Gát u. 2. (katolikus templom)** de. 11. (úrv.) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. Benkőczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) dr. Blázy Árpád; de. fél 11. (úrv., zenés istentisztelet) dr. Blázy Árpád; du. 6. (vespera) dr. Blázy Árpádné; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. dr. Blázy Árpádné; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Balicza Iván; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Keczkó Pál; de. negyed 12. Keczkó Pál; **Angyalföld, XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. Grendorf Péter; **Zugló, XIV., Lócsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tóth Orsolya hatodéves teológus; du. 6. (zenés áhítat); **XIV., Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Tóth Orsolya hatodéves teológus; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Szabó B. András; **Rákospalota, XV., Régi Főti út 73. (nagytemplom)** de. 10. Ponicván Erzsébet; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Rózsalevél u. 46.** de. fél 11. Vető István; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. Vető István; **Árpádföld, XVI., Menyhért u. 42. (református templom)** du. 3. Vető István; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. Nagyné Szeker Éva; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. Nagyné Szeker Éva; **Rákoscaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. Darvas Anikó; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. Darvas Anikó; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. dr. Szabó Lajos; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. dr. Korányi András; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Deák László; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Deák László; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. (úrv.) Hokker Zsolt; **Soroksár, XXIII., Otthon Közösségi Ház, Szitás u. 112.** du. 4. Győri János Sámuelné; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. (úrv.) dr. Lackner Pál; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza.

2014. október 20.

Egyetemi és főiskolai gyülekezet, XI., Magyar tudósok krt. 3. du. fél 8. hétindító istentisztelet.

2014. október 23.

Deák tér, V., Deák tér 4. de. 9. Smidéliusz Gábor.

Összeállította: BALLA MÁRIA

Emlékműavatással tisztelegtek Kolozsvárott a holokauszt áldozatai előtt

► Emlékműavatással és gyászistentisztelettel kezdődött október 7-én, kedden délután Kolozsváron az a megemlékezés, amelyet a holokauszt áldozatainak tiszteletére szervezett a Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház. Hetven évvel ezelőtt Kolozsvárról mintegy tizennyolcezer zsidót deportáltak, akik közül csak kevesen éltek túl a haláltáborokat.

Az ártatlanság emlékművét, *Adorjáni Endre* kolozsvári származású székelyi szobrászművész (*képünkön*) alkotását az evangélikus-lutheránus püspökség belső udvarán avatták fel. A bronzszobor térdelő nőalakot ábrázol, akinek testét repedések teszik átláthatóvá. A szobor talapzatán egy latin nyelvű Horatius-idézet olvasható: „Non omnis moriar” (Nem halok meg egészen). Az emlékművet megáldották az erdélyi történelmi magyar egyházak püspökei.

Az evangélikus püspöki templomban tartott megemlékezésen *Kelemen Hunor* korábbi romániai miniszterelnök-helyettes azt mondta: nem lehet tudni, mivel gazdagította volna városát, országát az a zsidó közösség, amely odaveszett a náci haláltáborokban, nélkülük azonban mindannyian szegényebbek lettünk. A Romániai Magyar Demokrata Szövetség (RMDSZ) elnöki tisztségét betöltő politikus a 20. század legnagyobb tragédiájának nevezte a holokausztot. Hozzátette: ébren kell tartani az emlékezetet, hogy soha ne ismétlődhessen meg. Elmondta, a többség minden korban kollektív felelősséget visel a vele élő kisebbséget, és szabad csak akkor lehet az

ember, ha a körülötte élők is szabadok.

Márton Áron erdélyi római katolikus püspöknek és *Járosi Andor* kolozsvári evangélikus lelkésznek a zsidó közösség melletti kiállítását *Kelemen Hunor* is, *Schwartz Róbert*, a kolozsvári zsidó hitközség vezetője

KISS GÁBOR FELVÉTELE

és *dr. Latorcai Csaba*, a magyar kormány kiemelt társadalmi ügyekért felelős helyettes államtitkára is megemlékezett beszédében. A helyettes államtitkár elmondta, a szolidaritás megnyilvánulása és a bűnösök elítélése hozzájárulhat a megbékéléshez. (A kolozsvári embermentő esperes 1944 karácsonyán a magnyitogorszki fogolytáborban halt meg.)

Latorcai Csaba kitért arra is, hogy Magyarország kormánya „az áldozatokra való emlékezés, a bűnök elítélése, az igazság kimondása és a megbékélés szolgálatának jegyében” 2013–2014-ben több mint tízmilliárd forintot fordít a zsidó közösségek támogatására, a magyar zsidó örökség – különös tekintettel is a zsinagógák – megóvására, továbbá emlékhelyek és emlékközpontok létrehozására, működtetésére.

Schwartz Róbert „lelket melengetőnek” nevezte, hogy olyan megemlékezésen vehet részt, amelyet nem zsidók szerveztek.

A megemlékező istentiszteleten *Adorjáni Dezső Zoltán* evangélikus püspök Káin és Ábel történetét idézve állapította meg, hogy a testvérgyilkosság a kultúrát, a civilizációt szünetelésénél is ott volt. A kolozsvári holokausztmegemlékezés szerdán tudományos konferenciával folytatódott.

■ MTI

HIRDETÉSEK

Ökumenikus tudományos ülés

Az etika, valamint a hit- és erkölcs tan oktatásának néhány speciális kérdése címmel ökumenikus karakterű tudományos ülés lesz október 22-én délután 2 órai kezdettel a Németvölgyi út 138. sz. alatti ökumenikus templomban. Meghívó kérhető a 20/775-3772-es mobilszámon.

Elhunyt dr. Böröcz Enikő

A Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Levéltárának munkatársa, *dr. Böröcz Enikő* evangélikus lelkész október 1-jén elhunyt. Templomi búcsúztatója november 22-én, szombaton 13 órakor a Deák téri templomban lesz. Az előzetes tájékoztatás a család közlésén alapul, a hivatalos gyászjelentés közzététele a későbbiekben várható.

► Evangelikus.hu

Olvassa az Evangelikus Élet digitális változatát!

DIGITALSTAND
www.digitalstand.hu

Bárhol vagyok, velem vannak a lapjaim.

WWW.DIGITALSTAND.HU

Ello, szia!

EGYHÁZ ÉS VILÁGHÁLÓ

Rovatgazda: Nagy Bence

Csak kevesen jutnak el odáig, hogy alternatív megoldásokat keressenek a nagy cégek rendszereivel szemben. Az elmúlt hetek egyik slágerterméke lett az Ello (<http://ello.co>).

Az Ello iránti érdeklődés jelenleg akkora, hogy csúcsidőben óránként mintegy negyvenezer felhasználó kér rá meghívót. Hogy aztán a regisztráció után jó eséllyel ne is használja többet. A rendszer felülete ugyanis erősen minimalista, fekete-fehér, de komoly használhatósági gondok vannak vele, és ezeket a más oldalakhoz szokott tagok nem feltétlenül veszik könnyű akadályként. Emellett a rendszer által kínált funkciók száma is elég csekély.

Létezik egy hamiskártyásmondás, mely szerint ha nem tudod, hogy a kártyaszatnál éppen kit vernek át, akkor az te vagy... Ennek az egyik modern, internetes üzleti változata az, hogy ha nem tudod, hogy egy weboldal éppen milyen terméket akar eladni, akkor bizony téged. Persze nem közvetlenül a személyedet, hanem a figyelmedet, az adataidat vagy az internetes tevékenységed lenyomatait. Amikor ugyanis a böngészőt használjuk, nyomokat hagyunk magunk után, amelyeket a különböző rendszerek összekapcsolhatnak és felhasználhatnak működésük hatékonyabbá tételéhez.

A hatékonyság persze sok mindent takarhat. Annak idején az egyik magyar ingatlanközvetítő oldal éppen azért vásárolt meg egy időjárás-jelentéssel foglalkozó szájtot, hogy az információkat összekapcsolja: a látogató megadja, hogy melyik város időjárására kíváncsi, és onnantól kezdve az ingatlanos oldalon vagy bárhol, ahol annak reklámja fut, már az adott város kiadó lakásait látja. A módszer hatékony és hasznos: egy budapestit általában budapesti kiadó lakások érdekelnének, teljesen felesleges neki szombathelyi albérleteket mutatni.

A technológia sajnos arra is remekül használható, hogy egy cég a saját profitját optimalizálja, mégpedig úgy, hogy a különböző vásárlóknak különböző árakat mutat. Az interneten elszórt nyomok annyira szerteágazóak, hogy különféle matematikai algoritmusok könnyedén kiszámolják, mennyivel többet vagyunk hajlandók fizetni valamiért, ha nem ismerjük a többiek által fizetett árat.

Az elmúlt időszakban számos esetben derült fény arra, hogy a legtöbben nemigen foglalkoznak adataik védelmével, ha valamilyen kézzelfogható dolgot kapnak cserébe. Egy ingyenesen játszható okostelefonos alkalmazás könnyen veszi rá az embereket, hogy a teljes facebookos kapcsolati hálójukat felfedjék, és a fejlesztő cég rendelkezésére bocsássák.

Ez olyan közösségi oldalként hirdeti magát, mint amely soha nem jelent meg reklámozott, és soha nem adja el a felhasználói adatokat.

Az „anti-Facebookként” elhíresült kezdeményezés közzétett manifesztuma alapján abban tér el a többi oldaltól, hogy nem hajlandó tagjait többé terméknek tekinteni. Üzleti modellje pedig azáltal teheti működőképessé az ötletet, hogy a tagok egy részének prémiumszolgáltatásokat kínál majd, így a jól bevált freemium modell szerint kevés fizető tag fogja eltartani azokat, akik csak a rendszer ingyenes részét használják. A képet kicsit árnyalja az, hogy a vállalkozás nemrég hatalmas kockázati tőkét fogadott el – erről azt tartják, hogy máris az első lépés volt ahhoz, hogy a felhasználók mégse legyenek teljes biztonságban.

A kevés szolgáltatás persze nem feltétlenül akadály a rendszer elterjedésének; elvileg a nagyon sikeres alkalmazások jó része csupán egyetlen feladatot old meg, de azt a lehető legjobban. A rövid szöveges posztokra ott van például a Twitter, amelynek valószínűleg sokáig nem akad még legyőzője. Például a Sublevel (<http://sublevel.net>) szintén a minimalizmust és az egyszerűséget méltatja, és hasznos lehet kisebb közösségek kommunikációs felületként, de az Elloval szemben valószínűleg inkább csak hobbirendszer marad, nem jut el az első befektetésig. Bár talán nem is akar.

A lényeg részben úgyis az, hogy a web a mai napig megőrizte sokszínűségét és érdekes projektjeit.

■ N. B.

Hétköznapi

■ FÜLLER TÍMEA

Szíves türelmem és megértésem

Kellene valami tankolóhely, mert szíves türelmem és megértésem tartálya kicsinek bizonyul mostanában.

Nem utaztam vonaton évekig, benem még az a kép élt a közlekedésnek erről a módjáról, hogy ugyan órát igazítani nem lehet az átlagos vonatinduláshoz, de ha az ember igazán időben akar érkezni, választhatja az intercityt. Igaz, hogy póttjeggyel, de akkor biztosan pontosan érkezik majd.

Állok a síófoki vasútállomáson – minden vonat következetesen húsz percet késik. Kérik szíves türelmünket és megértésünket. Van személyvonat, és van expressz, gyors és IC, amelyre sajnos már csak első osztályra lehet helyjegyet váltani. Az azonban közös bennünk, hogy késnek. Általában húsz percet.

Budapest felé félúton hallgatom a sárbogárdi megálló hangosbemondóját: az IC előreláthatólag húsz percet késik. Az ellenkező irányból érkező előbb csak tizenötöt, aztán lassan az is eléri a húszat. A közönséges személyvonat meg várja őket, hogy egyáltalán elindulhasson. A késése már az első pillanattól biztosítva van. Nem is kell hozzá időjárás, útvisszony, pályafelújítás. Adódik a helyzetből magától értetődően.

A pontosság a királyok udvariassága. Kéves manapság a király...

A mi mindennapi vizünket...

Vizet inni nem nagy dolog. Az ember csak megnyitja a csapot, és már folyik is. A boltok polcain hívogatóan csillogtatják felénk PET-palackjaikat az ásványvizet, forrásvizet. Magyarországon nincs vízhiány. Idén még eső is volt bőven. Nem hittem volna, hogy épp most fogom megtapasztalni, mekkora kincs van a birtokunkban észrevétlenül nap mint nap.

A tengelici víz különösen ízletes és jó minőségű. De szeptember elején fertőzöttnek találták, és ez azonnali intézkedést követelt. Jött a körlevél: a víz csak forralás után fogyasztható, a faluközpontban lajtoskocsi áll, abból lehet hazavinni a kívánt mennyiséget. Érvényes visszavonásig.

És telnek a napok. Néha elfeledkeznünk magunkról, és ösztönösen beleszünk a csapból folyó vízbe. Sose gondoltam, hogy ilyen szinten függ az életem minősége ettől az apróságtól. Belekortyolok a tenyeremen lecsurgó vízbe: nem vízize van. Fehéres, ellenséges, fertőtlenítőszagú, félelmetes. Elszomorító.

A forralt vízzel teli palackokat odakészítettem a csapok mellé emlékeztetőnek. Tudatosítani kell magunkban, hogy csak ebből tölthetünk innivalót. Naponta sokszor. És csomagolni kell az iskolába menő gyerekeknek az uszóna mellé vizet is. Különös, megrázó.

Mi talán lassan visszakaphatjuk a finom, tiszta vizünket, de azóta gyakrabban gondolok azokra, akik mindennap így élnek. Akiknek ez az állapot a hétköznapi.

Gesztenyeszedés

A vadgesztenye már egész kicsi koromban a kedvencem lett. Nem a figurakészítés miatt, amelyhez – valljuk be – mindig kell egy felnőtt, aki előfűrja

a kemény héjat, közben meg beleszól, hogy mi hogyan lenne az „igazi”.

Inkább csak gyűjtögetni szeretem. Fényes, finoman sima, sokféle, jó megfogni. Az ember összeszedgeti, gyönyörködik benne, örül neki, és aztán nincs vele gondja tovább. Nem kell albumba rendezgetni, bosszankodni, hogy abból már három példány is van, a másikat meg sehogyan nem sikerül beszereznie.

Csak jó, hogy van, legfeljebb célba dobást játszunk vele, végül a hóemberkészítésnél elhasználjuk szemnek. És nincs az embernek lelkiismeret-furdalása akkor sem, ha ezután hagyja földé válni.

Am az elmúlt hetekben egyre több felnőtt embert láttam az árkokban vödörrel, zsákokkal sorakozni. Vadgesztenyét gyűjtöttek. Komoran, fáradtan, rosszkedvűen. A szeptember néhez hónap volt, a gyerek iskolába-óvodába ment, jön a hideg, fűteni kell nemsokára. A szüretre alig hívják őket, idén kevés a szőlő. Gesztenyét gyűjtenek, és leadják: huszonöt forintot kapnak kilójáért. Megdőbbsz az ár.

Ott állok velük az árokban. Hajladozom, dobálom én is, a gesztenye tompán koppan a vödörbe. Nincs idő megnézni, megsimítani. Amelyiknek zöld héja van még, azt sem csodálkozva, várakozva törjük fel, mint a gyerekeimmel, hanem türelmetlenül, szinte dühösen. „Gyere már elő, teljes a zsák!” Három és fél óra alatt majdnem száz kilót gyűjtöttünk hárman. Elvittem a zsákjaikat autóval a gyűjtőhelyig, különben biciklivel tolták volna még tíz kilométeren át...

Valami kék...

Kék, mint az ég, amelyre felnézünk, kémele a felhőket. Amely lehet derűs vagy borús. Amelytől picit mindannyiunknak más lesz a hangulata. Amelyhez igazodunk, mert ő nem igazodik hozzánk. Kék, mint a víz, amelybe örömmel csobbanunk bele. Amely állandóan mozog, hullámzik, változásban változatlan. Nyáron hűsít, felfrissít, de hidegben inkább óvakodunk tőle, mert félünk a megfázástól. Amelyben másképp érezzük a súlyunkat, a mozgulatunkat nehezebbek ebben a közegben, de tudunk benne lebegni is.

Kék, mint a víz, amelyet megiszunk. Amely tulajdonképpen nem is kék, csak a képzeletünkben az. Amelyet észre sem veszünk, ha van, de félelmetesen megbonyolítja az életünket, ha nincs. Könnyedén besoroljuk iható és ihatatlan kategóriába, pedig számtalan ízárnalata van. Tudjuk, mégis ritkán szánjuk rá magunkat, hogy elsétáljunk egy igazán jó forrásig.

Kék, vagyis blue – mint a blueszene. Mélabús és édes, felkavar és megérint, ringat és rázogat, bizserget, a fülünkbe mászik, nem hagy nyugodni. Nem állhatunk úgy tovább, hogy ne hatna ránk.

A kék az autizmussal élő embertársaink színe.

Itt élnek közöttünk. Mint a sok kékség. Kicsit megfoghatatlanok, mint bárki más... Csupán szeretetre és elfogadásra vágyók, mint bárki más... Kicsit egyszerűek, és kicsit bonyolultak, mint bárki más... Kicsit meghatározhatatlanok, kicsit hasonlóak, kicsit egészen mások, mint bárki más... Valami még – „kék”...

HIRDETÉS

BÉRES CSEPP EXTRA

Felelőtlen? Csak újra a régi.

Erős immunrendszer és elemében a család.

www.beres.hu
facebook.com/beres.klub

A Bérés Csepp Extra vony nélkül kapható retoráló gyógyszer.

HIRDETÉS

Nyílt nap az Evangélikus Hittudományi Egyetemen

Az Evangélikus Hittudományi Egyetem szeretettel meghív minden érdeklődő középiskolást és gyülekezeti tagot a november 12-én, szerda reggel 8.30-kor kezdődő nyílt napjára. Jelentkezés legkésőbb november 7-ig ebédigény megjelölésével. További információ a rektori hivatalban: 1141 Budapest, Rózsavölgyi köz 3. Tel.: 469-1051, 20/824-9263. Fax: 363-7454. E-mail: teologia@lutheran.hu

HÍREK, HIRDETÉSEK

Meghívó lelkésziktatásra

„Íme, nyitott ajtót adtam eléd, amelyet senki sem zárhat be...” (Jel 3,8)

A Veszprémi Evangélikus Egyházmegye esperese, *Polgárdi Sándor* október 19-én, vasárnap a délután 15 óra-kor kezdődő istentiszteleten iktatja be hivatalába a Várpalotai Evangélikus Egyházközség megválasztott lelkészét, *dr. Zsednai Józsefnét*. Erre az alkalomra mindenkit szeretettel hív és vár a várpalotai evangélikus gyülekezet közössége.

Szívesen segítene?

A Magyar Rákellenes Liga önkéntes segítőtársakat keres daganatos betegek lelki támogatásához. Az érdeklődők számára október végétől Budapesten hozzátétőleg öt hónapra kereszttől szerda délutánként ingyenes képzést indítunk. Jelentkezését október 25-ig várjuk!

Elérhetőségeink: Magyar Rákellenes Liga, 1507 Budapest, Pf. 7. • lelkisegely@rakliga.hu • 1/225-1621, illetve 20/565-5589.

Meghívó a felügyelők országos találkozójára

2017 felé

Ahogy már számos fórumon hírül adtuk, az idén november második hétvégéjén, tehát 7–9. között rendezzük meg szokásos révfülöpi konferenciánkat. Szeretettel várjuk a gyülekezeti, egyházmegyei, kerületi felügyelőket országos találkozónkra.

Ezúttal nem külső előadókkal, hanem felügyelőtársaink, püspökeink, lelkészeink felvezetésével „szállunk magunkba”, tekintjük át törvényeink, intézményrendszerünk, közösségeink állapotát. Tesszük ezt a reformáció kezdetének 500. évfordulója jegyében: miként hozzuk gyülekezeteink közelébe és tesszük közös élménnyé a jubileumot és megélt valóságát a reformáció üzenetét?

A részletes programot a levelezőlistákon és az evangélikus honlapon terjesztjük. Jelentkezés: revfulop@lutheran.hu. A hétvége támogatott részvételi díja 6000 forint. **Jelentkezési határidő:** november 3.

Pröhrle Gergely országos felügyelő

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (október 19.)

Az Úr pedig Sámuellel volt, és semmit sem engedett földre hullani igéiből. 1Sám 3,19b (1Thessz 1,5a; Mk 12,28–34; Róm 14,17–19; Zsolt 119,169–176) Sokszor gondolom azt, hogy Isten csak a nagyokat, bibliai szereplőket, prófétákat, királyokat, apostolokat tartja számon. A szolgálatra, küldetésre, feladatra felkenteket. Csak ők kaptak igazán a szeretetből, az elfogadásból, az élet üzenetéből. Mindezek ellenére hihetem azt, hogy Sámuel szava, amelyet Isten-től kapott – gazdagon és bőségesen –, ugyanúgy nekem is juthat. És ha már jutott, áldássá válhat az életem.

Hétfő (október 20.)

Jézus így szól: „Boldogok vagytok, szegények, mert tiétek az Isten országa.” Lk 6,20 (Zsolt 9,19; 1Thessz 4,9–12; Jel 1,1–8) Visszhangzik a fejemben: „...kevesre van szükség, valójában csak egyre” (Lk 10,42) – mondja Jézus. A kevés annak öröme, hogy ott lehetek, ahol éppen vagyok, annyi tulajdonnal, amennyi éppen van. Kevés: Istenre szegezett tekintet, nyitott fül, érzékenyített figyelem, odaszentelt idő. A lehető legkevesebb, amit adhatok, és egyben a legtöbb, amit kaphatok. A szegénység nem jelent elkobzott vagyon vagy lehetőségek nélküli életet, inkább csak ennyit: elégedett lehetek életemmel, melyben Isten szeretete bugyolál be engem.

Kedd (október 21.)

Elhatároztam, hogy bevallom hűtlenségemet az Úrnak, és te megbocsátotad bűnömöt, amit vétettem. Zsolt 32,5b (Kol 1,14; 1Tim 1,1–8/9–11; Jel 1,9–20) Ennyi az egész: adok és kapok. Az Istennel való kommunikációban a legnagyobb, legmélyebb, legmeghittebb kapcsolat eredménye. Amikor már nem akarok nagybetűs „valaki” lenni. Amikor szégyellem az életemet, mert valójában senki vagyok a becses, a nemes, a tiszta Valaki előtt, aki szállást akar venni nálam. És én adok: bevallom. Ő ad: megbocsát! Természetes összefüggés ez, de csak együtt működik Isten csodálatos rendszerében. Ami pedig nekem marad, az a tiszta szív és kéz szabadsága és a lélek felkészültsége.

Szerda (október 22.)

Így szól az Úr: Ha kiált hozzám, meghallgatom. Zsolt 91,15 (Róm 10,12; Énekek 8,4–7; Jel 12,1–6) Üvöltve, kétségbeesve, majd megtörve, végül alázattal és félve, de megszólítottam az Istent. Ma nem beszéltem, mert rájöttem, hogy nem az indulatom, nem a hangerőm, nem a hangulatom a döntő. Nem a szavak súlya viszi előre az ügyemet, hanem a szívem szándéka. Ma csöndben maradtam. És azt remélem, hogy ebből a hangtalanságból hozza ki Isten a lehető legtöbbet: a jót, amelyet felajánlok neki, hogy megtörténhessen bennem az új teremtés, és rátekinve ő azt mondhasa: „Íme, ez igen jó!” Igen, ma övele együtt csendben maradtam.

Csütörtök (október 23.)

Miért pereltél Istennel, hogy egyetlen szóra sem ad választ? Hiszen szól az Isten így is, meg amúgy is, de nem törődnek vele. Jób 33,13–14 (Mt 16,3b; ApCsel 6,1–7; Jel 12,7–12) Más nyelven beszélek, vagy más nyelven szólít meg engem az Isten? Az nem lehet, hogy ne értem őt! Hozzám szól, és süket maradok szavára? Biztos, hogy velem van a baj? Ma rájöttem: nem „baj” van, csak nem hagyom őt beszélni. Rendszeresen belevágok a szavába, csak siettetni akarom őt. Ma rájöttem, meghallgatom engem: válaszol, kezdeményez, kérdez, kérdéseimre felel, becézget, időnként rám rivall, olykor olyat üzen, ami nem tetszik nekem. Sokszor azt mondja: „Nem!” Máskor azt: „Igen!” Ma rájöttem: a lényeg a kettőnk akaratának különbözőségében rejlik.

Péntek (október 24.)

Ragaszkodjatok viszont Istenetekhez, az Úrhoz, ahogyan a mai napig tettétek! Józs 23,8 (Jel 3,11; Lk 23,32–34; Jel 12,13–18) Úgy képzeltem gyermekkoromban, hogy a ragaszkodás afféle ragacos dolog. A ragasztó folyik, nyúlik, dermed, és „a két anyag eggyé válik”. Kamaszkoromban láncnak hittem a ragaszkodást, amely csörög, zörög, bilincsbe zár, nem enged. Később, felnőtt fejjel rájöttem, hogy engedelmességről van itt szó, naponkénti egyeztetésről. A minap egy idős nénit kísérem. Bizalommal belém kapaszkodott: ahogy megtartottam, a testének terhét éreztem. Együtt csoszogtunk egy ideig. Megvilágosodtam: a ragaszkodás bizalommal teljes ráhagyatkozást jelent, sok csenddel, gyakran a fájdalom készítette felszisszenéssel és persze hálással, megbékélt tekintettel.

Szombat (október 25.)

Tárljátok ki ti is szíveteket. 2Kor 6,13b (5Móz 15,11; Mt 5,17–24; Jel 13,1–10) Ma kicsérték az ablakomat. A zajt és a hideget kizártam az otthonomból! Leültem, figyeltem a csendet, és hallgattam a saját zakatoló gondolataimat. Rövid ideig bírtam így. Kinyitottam az ablakot, és elindultam sétálni egyet, csak azért, hogy kiszellőztessem a fejemet. Szellőztetni csak szabadban lehet, szellőztetni csak nyitott ablaknál lehet. „A szél arra fúj, amerre akar” (Jn 3,8) – mondja Jézus Nikodémusnak. Ezért kell minden erőmmel kinyitnom a szívem nyílászáróit, hogy az áporodott levegő végre kitisztuljon, lélekkel teljen, erőre kapjon, mert a szél lehet, hogy éppen nálam akar fújni! Nyitottnak kell maradnom, csak így lehetek befogadó. Tudom, kockázatos, de e nélkül a veszélyérzet nélkül nem történhet bennem semmi változás. Isten csak ennyit kíván: „Gyermekekem, ne zárkozz el tőlem!”

■ BENKÓCZY PÉTER

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból október 19-étől október 26-áig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
9.00 / Pax Tv <i>Evangélikus istentisztelet a budavári templomból</i>	5.15 / M1 <i>Hajnali gondolatok</i>	11.04 / Pax Tv <i>Reformációi gálaest, 2013</i>	13.30 / Kossuth rádió <i>„Tebenned bíztunk eleitől fogva...”</i>
10.04 / Kossuth rádió <i>Református istentisztelet a győr-szabadhegyi templomból</i>	8.00 / Duna Tv <i>Isten kezében</i>	12.00 / Kossuth rádió <i>Déli harangszó a nagyveleiki evangélikus templomból</i>	A református egyház féléórása
10.20 / M1 <i>Evangélikus magazin</i>	13.30 / Kossuth rádió <i>Erős vár a mi Istenünk!</i> Az evangélikus egyház féléórása	15.00 / Duna World <i>Határtalanul magyar</i> A Halotti beszéd és könyörgés titkai	16.30 / M3 <i>Főszerepben: Básti Lajos</i>
10.30 / Duna Tv <i>Lyukasóra</i> (irodalmi műsor)	13.32 / Bartók rádió <i>Vásáry Tamás zongorázik</i>	16.00 / Duna World <i>Élő egyház</i> (vallási híradó)	18.30 / M1 <i>Maradj talpon!</i> (kvízműsor)
10.55 / M1 <i>A Promise zenekar</i>	16.25 / Duna World <i>Beugró – Felkészültek?</i> <i>Mert mi nem!</i>	16.00 / Duna Tv <i>Múzeumtúra – francia módra</i> (francia sorozat)	19.35 / Bartók rádió <i>A Budapesti Filharmóniai Társaság zenekarának hangversenye</i>
11.00 / Duna Tv <i>Isten kezében</i>	21.40 / Duna Tv <i>Az élelmiszeripar trükkjei</i> (német dokumentumfilm)	20.55 / Duna World <i>A rejtélyes XX. század</i> Kun Miklós műsora	19.40 / Kossuth rádió <i>Radírmocsok</i> Lackfi János megzenésített versei
19.30 / Duna World <i>Kerekek és lépések</i> (magyar útifilmsorozat)	23.10 / Pax Tv <i>A keresztény hitvallás kifejtése...</i>	23.00 / M1 <i>Elhallgatott történelem</i> – Ha a kulák mozdulna (magyar dokumentumfilm)	21.15 / Duna Tv <i>Doc Martin</i> (angol tévéfilm, 2003)
A Nyírség homokján	23.15 / Duna Tv <i>Tartótiszt</i> (dokumentumfilm)		22.05 / Duna World <i>C2 – Az elveszett kenupáros</i> (magyar dokumentumfilm)
20.55 / Duna Tv <i>Amerikai graffiti</i> (amerikai játékfilm, 1973)			
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
8.20 / Duna Tv <i>„Ruszkik, haza!” – Az 1956-os forradalom jelszavai</i> (magyar dokumentumfilm)	6.30 / Duna World <i>Itália és 1956</i> (magyar dokumentumfilm)	6.50 / Duna Tv <i>Élő egyház</i> (vallási híradó)	9.00 / Pax Tv <i>Evangélikus istentisztelet a budavári templomból</i>
12.40 / M3 <i>Írók, gyerekek 1956 után</i>	7.30 / M1 <i>Volt az a pár nap...</i> (magyar dokumentumfilm)	7.15 / Duna Tv <i>Isten kezében</i>	9.00 / M1 <i>Kérdések a Bibliában</i>
15.40 / Duna Tv <i>A budapesti rém</i> (amerikai játékfilm, 1957) (72')	12.00 / Nemzeti adások <i>Déli harangszó a tótkomlói evangélikus templomból</i>	12.05 / M1 <i>Szabadság tér '89</i> (történelmi magazinműsor)	9.20 / M1 <i>Református magazin</i>
18.35 / M1 <i>Összefoglaló a nemzeti ünnep eseményeiről</i>	14.15 / M3 <i>1100 év Európa közepén</i>	16.20 / Duna Tv <i>Ház a sziklák alatt</i> (magyar játékfilm, 1958)	9.30 / ZDF (német) <i>Evangélikus istentisztelet</i>
19.05 / Duna Tv <i>Melbourne, 1956</i> (magyar dokumentumfilm)	15.15 / M1 <i>Az Isten embere – Mindszenty bíboros Észak-Amerikában</i> (magyar dokumentumfilm-sorozat)	19.00 / Bartók rádió <i>Donizetti: Don Pasquale</i>	9.30 / ORF2 (osztrák) <i>Evangélikus istentisztelet</i>
20.20 / M1 <i>Szabadság – Különjárás</i> (magyar film, 2013)	20.20 / M1 <i>Virtuózok</i> (komolyzenei tehetségkutató műsor)	20.20 / M1 <i>Játék határok nélkül</i>	9.30 / Mezzo Tv <i>Bach: Máté-passió</i>
20.55 / Duna World <i>Ecséri tekercek – filmfelvételek az 1956-os forradalom napjairól</i> (magyar dokumentumfilm)	22.40 / Duna Tv <i>Apámuram</i> (olasz játékfilm)	20.45 / Duna Tv <i>Ófelsége titkosszolgálatában</i> (angol játékfilm, 1969)	10.04 / Kossuth rádió <i>A Magyar Pünkösdi Egyház istentisztelete</i>
		21.45 / M1 <i>Apácashow</i> (amerikai filmvígjáték, 1992)	11.00 / Duna Tv <i>Lyukasóra</i> (irodalmi műsor)
		23.55 / M3 <i>Harangozó Gyula</i> (portréfilm)	11.50 / Pax Tv <i>Evangélikus flashmob, 2014</i>
			22.10 / Duna World <i>Ybl 200</i> Operaház

Evangelikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu. • **EvÉlet on-line:** www.evangelikusélet.hu. • **Hirdetésfelvétel:** hirdetes@evelet.hu.
Előfizetés: elofizetes@evelet.hu. • **Szerkesztőség:** 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108, 20/824-5519; fax: 1/486-1195.
Szerkesztőségi titkár (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Balla Mária (maria.balla@lutheran.hu).
Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu).
Olvasószerkesztő: Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). **Korrektor:** Fedor Sára (sara.fedor@lutheran.hu).
Tervezőszerkesztő: Szabó Dávid Károly (david.szabo@lutheran.hu). **Munkatárs:** Kinyik Anita (kinyik.anita@lutheran.hu).
Rovatvezetők: dr. Hafenschér Károly – Régi-új liturgikus sarok (hafo@lutheran.hu), Kende K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kende@lutheran.hu), Véghelyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghelyi@lutheran.hu), Tamásy Tamás – Új nap – új kegyelem (tamytam@t-online.hu). **Szerkesztőbizottság:** Adámi Mária, Balicza Máté, B. Walkó György, dr. Fabiny Tamás, Kende K. Péter, Kiss Miklós, Orosz Gábor Viktor, Pröhrle Gergely, Radosné Lengyel Anna, T. Pintér Károly.

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228, 20/824-5518; fax: 1/486-1229.
Felelős kiadó: Kende K. Péter (peter.kende@lutheran.hu). **Nyomdai előállítás:** Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.).
Felelős vezető: Nagy Zoltán. **Arusítja a kiadó.** **Terjesztő:** Magyar Posta Zrt. **Terjesztési ügyekben reklamáció:** a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág ingyenes telefonszámán: +36-80/444-444 és a Luther Kiadónál. • INDEX 25 211, ISSN 0133-1302.

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3575 Ft, fél évre 7150 Ft, egy évre 14 300 Ft, európai országba egy évre 48 100 Ft (172 euró), egyéb külföldi országba egy évre 56 320 Ft (201 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hét végi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

